

DE PROOSDIJKOERIER

juni 2007 jaargang 17 nummer 2

Colofon

'De Proosdijkoerier' is een kwartaaluitgave van de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden' geregistreerd onder ISSN 1388-7165

Redactie:

J.A. Frankenhuizen, (eindredacteur)
A. Hagen,
L.G.J. Rouwenhorst,
F.J. de Wit.

Redactieadres:

J.A. Frankenhuizen, Trilgras 16,
3648JD Wilnis
Tel: 0297-282938
e-mail: jfrankenhuizen@hetnet.nl

Bestuur:

P.C. Grundmann, voorzitter
Herenweg 38, 3641RJ Wilnis
Tel: 0297-281578

H.J. Röling, vice voorzitter
Middenwg 1, 3641RB Mijdrecht
Tel: 0297-561474

H. Strubbe, secretaris
Kievitslaan 20, 3645KL Vinkeveen
Tel: 0297-262560

M.Th. Pietersen-Mourits, 2^e secretaris
Dr. J. Severijnplantsoen 2,
3648VB Wilnis. Tel: 0297-282462

B. van Tol-Burgers, penningmeester
Padmosweg 38, 3648BG Wilnis
Tel: 0297-284213

N. van Beek, 2^e penningmeester &
ledenadministratie, Irenestraat 14,
3648BB Wilnis Tel: 0297-284234

A. Hagen, Toermalijn 1, 3643AA
Mijdrecht. Tel: 0297-287550

Public Relations:

E. Swaab, Dorpsstraat 6
3641EC Mijdrecht Tel: 0297-287469

Postadres van de vereniging:

Postbus 65, 3648ZH Wilnis

Website: www.histver-pl.nl

Lidmaatschap:

Lid worden kan door aanmelding bij de ledenadministratie op bovengenoemd adres.

De jaarlijkse bijdrage bedraagt fl. 30,-

Doelstelling:

De vereniging stelt zich tot doel belangstelling te wekken voor de geschiedenis van de Ronde Venen en een stimulerend aandeel te leveren in de ontwikkeling van de regionale en plaatselijke geschiedenis in de ruimste zin.

Oplage: ca. 650

Opmaak verzorgd door eindredacteur.
Drukwerk: Drukkerij Avanti Wilnis

Bij de voorplaat

Een stukje Herenweg in Vinkeveen. Vroeger heette dit deel van Vinkeveen 'De Heul', een oud woord dat helling betekent. Het gaat hier om de helling tussen de Heulbrug en de brug die even verderop, richting viaduct, over de Herenweg lag. Deze brug bestaat allang niet meer en lag ter hoogte van de kruising Heulweg - Herenweg.

Herenweg 6 te Vinkeveen

In "De Proosdijkoerier" wordt door onze vereniging aandacht geschonken aan in de gemeente aanwezige monumentale panden die door de eigenaren op voortreffelijke wijze in stand worden gehouden en op schitterende manier gerestaureerd.

Het behoeven niet altijd monumenten te zijn in de zin van de monumentenwet en op een lijst staan vermeld. Ook beeldbepalende panden zullen de aandacht krijgen.

Op de voorplaat van ons tijdschrift is dit keer het beeldbepalende winkelpand Herenweg 6 in Vinkeveen afgebeeld. Het werd enige tijd geleden door de eigenaresse, de familie A.J. Samson, opnieuw in de oorspronkelijke stijl en met de nog beschikbare oude materialen herbouwd. Hierdoor is het beeldbepalende effect in dit gedeelte van de Herenweg, in de volksmond "De Heul" genoemd, zeer versterkt. Het pand komt niet voor op de rijks- of gemeentelijke monumentenlijst maar het is van groot esthetisch belang voor van dit gedeelte van het dorp Vinkeveen. De vereniging wil met deze plaatsing waardering uitspreken voor de grote zorg die juist door particulieren aan het historisch aanzien van de gemeente wordt besteed.

Ere wie ere toekomt.

Van de voorzitter

Wijzigingen in ons kwartaalblad

Door technische problemen was het voor de eindredacteur van ons blad, de heer Hans Toll, niet langer mogelijk het blad te redigeren. Hans heeft vele jaren met grote inzet, samen met zijn schoonzoon, deze belangrijke taak vervuld. In de begintijd werd het blad nog gedrukt in Nieuwendam hetgeen veel reizen en trekken met zich meebracht. In de jaren van Hans zijn werkzaamheden is het blad verfraaid en uitgebreid en de oplage is meer dan verdubbeld. Voor de vele arbeid, die hij voor de vereniging heeft verricht zijn wij hem zeer dankbaar. Beider taken zijn overgenomen door de heer Joop Frankenhuizen.

Bestuursfunctie nog steeds vacant

In de vorige editie hebben wij een oproep geplaatst om belangstelling te wekken voor een bestuursfunctie binnen onze vereniging. Tot op heden hebben wij daarop geen reacties ontvangen. Wij verzochten vooral aan één of meer dames om zich voor een functie beschikbaar te stellen. Het is voor de continuïteit van de vereniging noodzakelijk om over een goed bezet bestuur te kunnen beschikken. Nogmaals doen wij daarom een beroep op onze leden zich voor een functie beschikbaar te stellen. Het invullen van de taken zal zonodig in onderling overleg plaatsvinden.

Excuses

In de vorige editie van ons blad werd de tentoonstelling 'Zur Arbeit nach Holland' aangekondigd. Deze tentoonstelling werd gehouden van 14 februari tot en met 25 maart 2001 in Enschede. Op het moment van verschijnen van het blad was de tentoonstelling echter reeds beëindigd. Voor deze omissie bieden wij onze verontschuldiging aan.

P.C. Grundmann.

Van de redactie

In overeenstemming met de wens van velen is in dit nummer veel aandacht besteed aan de geschiedenis van Vinkeveen en Waverveen.

Voor aankondiging

JACOB CORNELISZ. VAN OOSTSANEN

In de maand september 2001 zal in de kerk van de H. Johannes de Doper in Driehuis een tentoonstelling worden gehouden van werk van Jacob Cornelisz van Oostsanen (± 1470 – 1533).

Het betreft laat middeleeuws schilderwerk van bijzondere klasse. Hoewel het geen originele stukken zijn kon door medewerking van vele musea over de gehele wereld deze tentoonstelling van schitterende kopieën tot stand komen. Onze vereniging heeft in nauwe samenwerking met het bestuur van de Stichting Museum 'In de Veenen' gedurende de maand september 2001 beslag kunnen leggen op deze uitmuntende tentoonstelling die voor belangstellenden gratis toegankelijk zal zijn. Halverwege de maand september zal over deze kunstenaar en zijn werk een lezing worden verzorgd. Nadere mededelingen zullen via de plaatselijke en regionale pers volgen.

Inhoudsopgave

34. Bij de voorplaat
35. Van de voorzitter
36. Het proces van David van der Aar
38. De beurtvaartschipper, voor alles en iedereen
43. Zwemmen en het zwembad te Vinkeveen (2)
50. Vinkeveen en de vooroorlogse politiek
51. Rapport Vinkeveen
57. Vinkeveen samen met Waverveen deel 1
58. Het wapenbord in de Waverveense kerk
62. Vinkeveen samen met Waverveen deel 2
63. Mededelingen

Het proces van David van der Aar

door Fred de Wit

Op 30 juli 1794 vond er in het gerechtshuis van Waveren, Botshol en Ruige Wilnis een vierschaar (rechtsgeding) plaats tegen David van der Aar. David was een driftig mannetje, die als hem iets niet beviel, onmiddellijk het mes trok. Het liedje over Mack the knife, dat ongeveer 40 jaar geleden elke dag op de radio te horen was, is in ieder geval op hem van toepassing. De straf die hij kreeg opgelegd was zwaar..

Twee honderd jaar geleden werd een straf ook in het openbaar uitgeoefend. In dit geval werd de betrokkene gezeseld en aan de schandpaal ten toon gesteld. Liefst in het centrum van het dorp, zodat iedereen de misdadiger goed kon zien en de vaders en moeders hun kinderen konden vertellen wat er van hen zou worden als zij niet goed zouden oppassen.

De toenmalige secretaris Van Wickevoort Crommelin van het gerecht Waverveen heeft van het proces over David van der Aar een nauwkeurig verslag gemaakt dat in het Utrechts Archief aanwezig is onder nummer 49-2166 van het gerecht Waverveen. Van Wickevoort Crommelin is echter ook geen brave Hendrik geweest, want in 1796 ging hij met onbekende bestemming er met de kas van het gerecht vandoor. Hij is echter nooit gestraft geworden omdat men hem nooit heeft kunnen vinden. De schandpaal heeft hij dus kunnen ontlopen. Overigens zult u met mij kunnen vaststellen dat het slachtoffer, Jan Driehuijs, David wellicht heeft uitgedaagd en goed gepast zou hebben in een sterfscène in een of andere opera. Om een beeld te geven hoe het er bij een rechtsgeding in 1794 toeging is de toenmalige schrijfwijze gehandhaafd. Hieronder volgt het verslag.

Extra Ordinaire Vierschaar gehouden bij Den Weledel Gestrenge Heer Pieter Elias, Bailliuw, Jan van Wieringen, Pieter Stigter, Cornelis Houweling en Pieter Langendam, Scheepenen van Waveren, Botshol en Ruige WiInisse, in het Gerechtshuijs aldaar op den 30e Juli 1794.

David van der Aar gevangene geexamineerd

gevraagd Hoe zijn gevangens naam is

segt David van der Aar

gevr Waar hij gedaagde geboren is

segt te Waverveen

gevr hoe oud hij gedaagde is?

segt 24 a 25 jaaren

gevr Waar hij gedaagde woond, en wat voor de kost doet

segt te woonen onder Botsholl, en als knegt te

dienen bij Pieter Kiewit die een Visser is. gevr of hij gedaagde eergisterenmiddag omstreeks van Elf uren niet heeft gezeeten op den werf agter het huijs Van P. Kiewit om paling af te wassen.

segt Ja

gevr of ter die tijd aldaar niet is aangekomen seekere Jan Driehuijs (alias Kleijn Jan) Hooij Schipper woonende te Wilnis!

segt Ja

gevr of die Jan Driehuijs niet met paling even in het water gehouden hebbende weider ging.

segt Ja

gevr of hij gedaagde die Jan Driehuijs heengaende niet met een mes in de rug heeft gegooijd met zodanig geweld, dat die Jan Driehuijs swaar gewond wierd, een groote quantiteit bloed kwijt raakten, flauwagtig wierd, op de grond ging needer leggen, en zeijden ik sterf

segt Ja, wel te weeten dat hij Jan Driehuijs met een mes in de rug heeft gegooijd, doch niet te weeten of hij so swaar is gewond geweest, also hij gevangen toen direct is heengegaan.

Compareerden in Juditio Cornelis Steekelenburg woonende te Vinkeveen, declareerende dat hij Getuijgen eergisterenmiddag omstreeks van elf uren zig insgelijks heeft bevonden op de Werf van Pieter Kiewit en aldaar gezien te hebben, dat Jan Driehuijs, (alias Kleijn Jan) een Sackie waarin eenige paling was, in het water heeft gestookten, om de paling leevendig te houden, dat hij Jan Driehuijs dat Sackie uijt het water neemende over het hoofd van deesen gevangen waar zoon mogelijk eenige droppels water op hem gedaagde viel heen ging, waarop deeze gedaagde zo driftig wierd, dat hij gedaagde Jan Driehuijs met het een of ander gooijsden, dat Jan Driehuijs terstond daarop zeijden, hij gooid mij met een mes ik ben gewond, flauwagtig op de grond ging needer leggen en zijde ik sterf, og mijn vrouw en kinderen, dat hij Getuijge terstond daarop na Jan Driehuijs is toegegaan en aldaar een mes heeft zien liggen, terstond zijn hemdrok los gemaakt, het hemd opgeligt en een

wond gezien die sterk bloeden.

Compareerenden wijders in Juditio Pieter Kiewit declareerende dat hij aan denselven Jan Driehuijs paling verkogt hebbende eenen was heengegaan van zijn Werf om een borrel te haalen en wederom komende denselve Jan Driehuijs op de grond sag leggen en seggende og ik sterf ik ben gewond, dat hij getuijgen een grauw Papier met brandewijn op den wond gelegd heeft en den doek van Jan Driehuijs daarop gebonden heeft en vervolgens hem met behulp van Jilles Lek en Dirk Boerman beijden hooijschipper woonende te Wilnis ter dier tijd meeden present, gebragt heeft bij den chirurgijn Hieses om hem daar te laten verbinden en dat hij toen terstond is gegaan na den Schout om kennis van het geval te geven. Wanneer ondertusschen gemelde Jilles Lek en Dirk Boerman den gekwetsten gebragt hebben in het Regthuijs van Waverveen also de Chirurgijn Hieses niet thuis was. Beijden Getuigen hebben hun gedeposeerde in presentie van den gevangene met solemneele bevestigd. In presentie van mij Secretaris. Van Wickevoort Crommelin.

Het declaratain van den Chirurgijn J Hieses luidt als volgt dat hij op heeden ten huijzen van Evert Steffens, Casteleijn in het Regthuijs van Waverveen gerepievaard zijnde de Persoon van Jan Driehuijs woonende te Wilnis heeft aangetroffen denwelke versogt hem te verbinden wegens een quetsuur van een mes hem door de Persoon van David van der Aar wonende onder de geregte van Waveren Botsholl op de werf van Pieter Kiewit meede aldaar woonende toegebragt en bevonden heeft dat den wond onder het regterschouderblad ter lengte van een Duijm en ter diepte van een half Duijm egter zonder gevaalijke kwetzing had.

Actum Waverveen den 28e Juli 1794. (was getekend J. Hieses)

Gevraagd waarom hij gedaagde denselve Jan Driehuijs zodanig met dat mes gooiden.

segt uijt drift omdat hij hem de Sak met water over het hoofd gehouden had.

gevr. of hij gedaagde niet eenige tijd geleeden ingelijk een seekeren Dirk Hallewaard een sneede in het gezicht heeft gegeeven.

segt Ja.

gevr waarom hij die man een sneeden in het aangezicht gaf.

segt dat hij sulks uijt grote alterratie gedaan

heeft omdat hij hem zodanig plaagden.

gevr of zijn gedaagde ouders nog leeven.

segt dat zijn vader dood is, maar zijn moeder nog leefd.

gevr of zijn gedaagde moeder nog weider is hertrouwd.

segt dat hij geloofd van ja

gevr met wien.

segt met eene Hannis van Dijk

gevr of hij denselven Hannis van Dijk niet ingelijks meermalen heeft gedreigd met het mes te willen snijden

segt daar niets van te weeten.

gevr of het onder anderen niet is gebeurd dat zijn gedaagde Stiefvader eenige tijd den Veenmolen komende, en eenigszins boven den drank zijnde hij gevangenen denzelve heeft gedreigd met het mes te sneijden wanneer zijn gevangene Stiefvader het mes met een Stoel heeft afgekeerd.

segt dat het wel kan sijn dog zig niet te binnen kan brengen.

Compareerden in Juditio Hannis van Dijk declareerende dat tot zijn innerlijk leed weesen te moeten seggen dat deese sijn Stiefzoon allerbrutaalst is, bijzonder met het mes en dat het in het vraagpoint voorgestelde der Waarheid conform is.

Den Weledle Gestrenge Heer Bailliuw R. O. uijt naame ende van wegens de Heeren Staaten van Holland Westvriesland Eijsch doende: Concludeerd dat deezen Gevangene bij Vonnisse van Scheepenen van Waveren Botsholl en Ruigewilnisse zal worden gecondemneerd om te worden gebragt op een schavot alhier voor het Regthuijs op te rigten, en aldaar met het mes boven het hoofd wel strengelijk zal worden gegeezeld en voorts ten Eeuwegen dagen gebannen uijt Amstelland, Waveren, Botsholl en Ruigewilnisse met de kosten van gevangenis en mise van Justitie ofte tot alsulke andere Straffen als Scheepenen in goede Justitie sullen vermeenen te behooren. Actum in het Gerechtshuijs van Waveren, Botsholl en Ruigewilnisse dato als boven Onderstond in Kennisse van mij secretaris, was getekent J.V Wickevoort Crommelin Acoordeerd voor zo veele deesen Aangaat met Scheepenen rolle Van Waveren Botsholl en Ruigewilnisse bij mij onderschreeven Secretaris.

De beurtvaartschipper, voor alles en iedereen

door Joop Frankenhuizen

In een watergebied ben je aangewezen op de boot vooral als je over de weg nauwelijks uit de voeten kunt. Vinkeveen anno 1922. De ruim 4200 inwoners moeten wonen, slapen, eten en drinken. Maar hoe krijg je het nodige daarvoor naar het dorp en wie helpt je met een boodschap buiten het dorp? Beurtvaartschipper Theo van Rijnsoever heeft het meegemaakt en weet er nog alles van.

Rond 1895 verhuist de in 1864 geboren Adriaan van Rijnsoever van Odijk naar Vinkeveen om daar het beurtvaartbedrijf van Lambertus Staal over te nemen. De katholieke Adriaan krijgt vijf zonen en vijf dochters. Piet (1897); Willem (1898); Johannes (1901); Arnoldus (1905) en Theo (1908). Johannes (Jo) wordt priester, Arnoldus timmerman en de andere drie zonen zouden later het bedrijf van vader overnemen.

Theo van Rijnsoever (92) en zijn vrouw (90), gehuwd sinds 1937 en één zoon, wonen sinds anderhalf jaar in het verzorgingshuis St. Gerardus Majella te Mijdrecht. De jaren ervoor in Vinkeveen, waarvan 15 jaar in Theo's geboortehuis aan de Heul, nu Herenweg 12. Ooit woonde daar de veer- en marktschipper Roelof ten Hoorn (1781). Later zou zijn plaats worden ingenomen door Lambertus Staal. Nu heeft drogist De Kruijf er zijn winkel. Achter het inmiddels geheel verbouwde huis loopt de Geuzensloot, een goed bevaarbare uitvalsweg richting plassen en verder. Daar ligt ook de Geuzenbrug. Een met de hand bediende ophaalbrug compleet met klompje. Iedereen, die wel eens met de boot uit Mijdrecht of Wilnis

langs de Achterdijk of Hoge Dijk via de Bruggesloot en de Geuzensloot richting plas is gevaren, kent het bruggetje.

Het praten gaat Theo niet meer zo goed af. De ziekte van Parkinson heeft hem in zijn greep. Gelukkig is zijn geest nog helder en naarmate het gesprek vordert komen de vele herinneringen rap weer boven. Vooral die uit de beginperiode als hij veertien jaar oud bij zijn vader op de boot komt. Het is 1922. Vinkeveen is een rustig dorpje waar behalve op de jaarlijkse kermis nauwelijks iets gebeurt. De burgemeester heet jonkheer Alex, Engelbert, Joseph Grotenhuis van Onstein. Een patriarchaal figuur met een grote witte baard die hem tot de borst reikt. Na veel politiek geharrewar is het rustige dorpje sinds 1915 aangesloten op de spoorlijn Uithoorn-Nieuwersluis en na jaren van malaise kunnen de mensen eindelijk weer wat ademen. De veenderij floreert en mede door de hoge prijs die de turf opbrengt kunnen kleine veenbazen hun verliezen wat goedmaken. De groei van de tuinbouw is niet te stoppen. Steeds meer grasland wordt omgezet in tuingrond en sinds 1918 is er een groentenveiling met erwten en

Het huis met de klokgevel van Arie van Rijnsoever aan de Heul. In de verte de Heulbrug. Voor de deur staan waarschijnlijk twee van de vijf meisjes Rijnsoever. (Foto gem. archief)

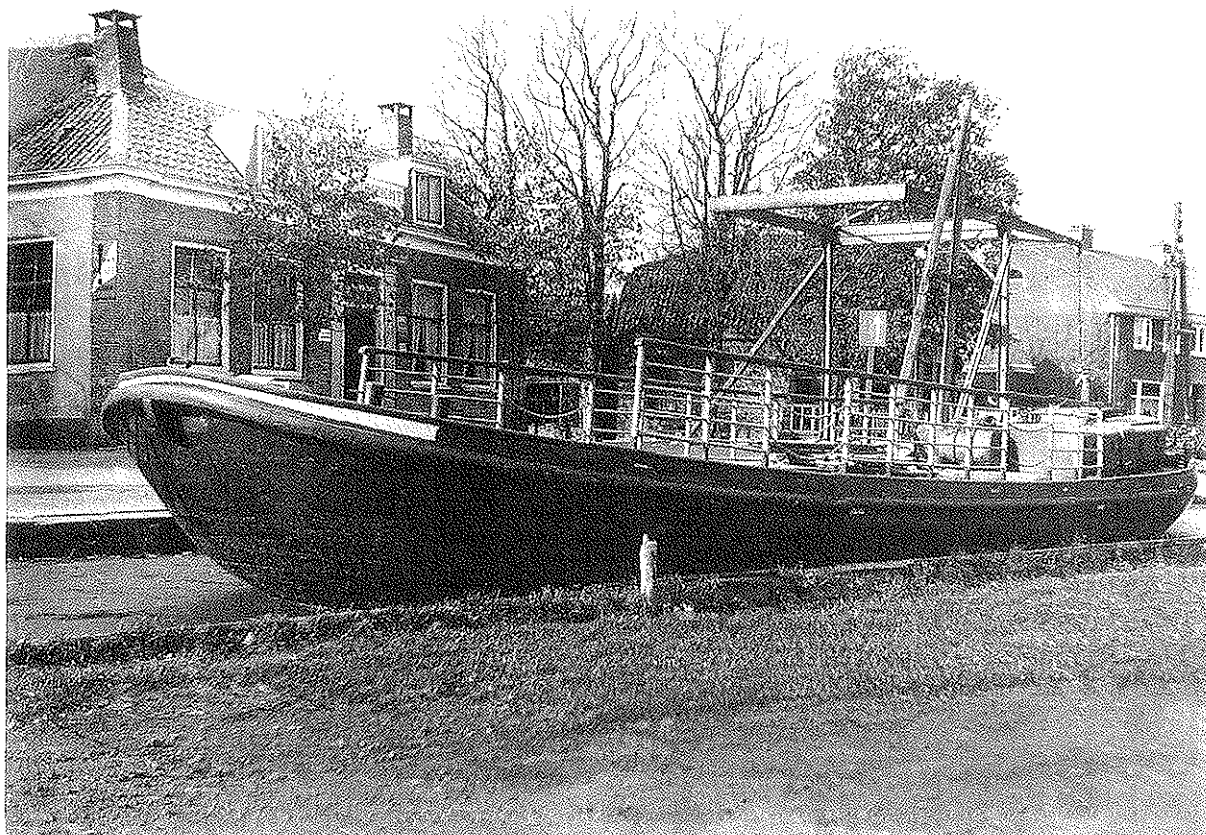
bonen als hoofdproducten. Door de grote afname is er veel werk. Als rond die tijd één van de vier knechten, die bij Theo's vader in dienst zijn, weggaat neemt Theo diens plaats in.

Het is hard werken bij Van Rijnsoever. De dagelijkse werkzaamheden omvatten het ophalen van vracht in Amsterdam en Utrecht en deze per schip afleveren bij de afnemers in Vinkeveen. Vracht vanuit Vinkeveen is

er nauwelijks, of het moeten koeien zijn. Zoals die maandagmorgen. Om drie uur 's nachts opstaan. De boeren staan al te wachten en de in te laden koeien maken herrie. Met veel moeite en getrek lukt het de dertien beesten aan boord van het schip te krijgen. Het is 'De Vijf Gebroeders', een 36 tonner die 50 ton kan hebben. In het ruim is plaats voor veertien koeien. Het schip is gebouwd bij scheepsbouwer Haring in Wilnis en wordt aangedreven door een petroleummotor, gebouwd bij Rennes in Utrecht. Een tweepitter met liggende cilinders en twee grote vliegwielen. "Net een omgekeerde handkar", herinnert Theo zich. Het schip is zodanig gebouwd dat het precies past in de Demmerikse sluis en de sluis bij Bon. Maar dan moet het roer wel eerst dwars gezet worden anders klapt de sluisdeur er bij het dichtgaan tegen aan. Dan op weg naar Amsterdam want daar moet, weer of geen weer, 's zomers en 's winters 's morgens om zeven uur geladen worden. In Amsterdam wordt eerst gestopt bij de veemarkt aan de Cruquiusweg in het havengebied. Daar worden de koeien uitgeladen en vandaar gaat het richting laadplaats. Dat is Amstel 132 achter het Rembrandtsplein en vlak bij de cacao fabriek van Bensdorp. Onderweg

wordt eerst nog even ergens onder een brug de koeienstront en het stro in het water gegooid en het ruim schoongemaakt. Rotzooi in het water gooien mag eigenlijk niet, maar wat niet weet, dat niet deert. Theo heeft er in elk geval nog nooit moeilijkheden mee gehad.

Bij de laadplaats wordt de bakfiets van boord gehaald en gaat het de stad in om de vracht op te halen. Afhankelijk van wat er opgehaald moet worden wordt soms een handkar of een paard en wagen gehuurd. Theo kent de binnenstad en de Jodenbuurt op zijn duimpje. Hij herinnert zich de schulpjes oogzalf die hij moet ophalen bij Cleban aan de Heiligeweg, de pakjes scheerzeep bij Woltman-Iepers op het Damrak, het Lourdeswater (wijwater) op de Nieuwezijds Voorburgwal, het fotomateriaal bij Hols in de Haringpikkersteeg achter de Prins Hendrikkade. Er zijn Vinkeveners die heil zien in de kruidendokter op de Keizersgracht. Deze schrijft een recept waarna Theo bij drogist Bijlsma op de Nieuwmarkt de benodigde kruiden ophaalt. Bij Jacob Hooij, ook aan de Nieuwmarkt, haalt hij kruiden voor de kruidenbitter van slijter Koeleman aan de Herenweg. Het is allemaal

Beurtvaartschip 'De Vijf Gebroeders' omstreeks 1935 (Foto Th. Van Rijnsvoever)

kleine vracht voor de kleine Vinkeveener. De grote vracht bestaat voornamelijk uit meel opgehaald bij de meelfabrieken Holland of Ceres, suiker, hout, olie en zo voort. "Alles, voor Jan en alleman", vertelt Theo. Het aan boord brengen en van boord halen is een zware klus. Zakken graan van 75 kilo, zakken aardappelen van 70 kg en niet te vergeten de grote partijen wasgoed. Vinkeveen telt in die tijd nog vijf wasserijen en het wasgoed zit in balen van 100 kilo. Drie man zijn er voor nodig om zo'n baal op de rug van de sjouwer te krijgen. Deze buigt zich voorover en de twee anderen tillen hem de baal op de rug. Theo: "Geen wonder dan mijn vader op zijn zestigste helemaal versleten was." Desondanks is Adriaan van Rijnsoever 83 jaar geworden.

Hij herinnert zich een voorval met mist en in de avond doorzettende vorst. Ze zijn de weg kwijt en hebben geen idee waar ze zitten. Na veel vijven en zessen lukt het tenslotte de steiger te bereiken. De volgende morgen, toen zich overal ijs had afgezet, bleken ze gewoon in een rondje te hebben gevaren.

"Maar mijn vader had het veel moeilijker", vervolgt Theo, "die heeft nog met de trekschuit gewerkt" Hij vertelt dan uit overlevering over de eeuwenoude route die de veer- en marktschipper van Vinkeveen moest afleggen om in Amsterdam te komen. Van de Geuzensloot naar de Demmerikse sluis. Bij de aftakking Nieuwersluis het paard aan boord halen en met de boom (lange stok) de schuit

Het betreft hier nog de houten brug van vèr vóór 1930. In het toen nog brede water aan de Herenweg lagen de beurtvaartschepen van Van Rijnsoever gemeerd. (Foto gemeente archief)

naar de overkant van het Merwedekanaal duwen. Het paard weer inspannen en dan over het jaagpad via Loenersloot, Baambrugge, Abcoude, Ouderkerk naar het café Berenbijt aan de Amstel. Daar werden de paarden op stal gezet want verder naar Amsterdam was boomwerk.

Het aantal boten groeit. In 1895 begonnen met de 'Willem' van 22 ton. In 1920 de grote schuit de 'De Vijf Gebroeders'. Toen de

Vaak is er los gestort graan bestemd voor de maalderij van Oussoren. Dat wordt direct opgehaald bij het zeeschip dat in het IJ te Amsterdam ligt afgemeerd. In de elevator wordt het gewogen en in het (inmiddels schoongemaakte !) ruim gestort. Het gaat dan om partijen van vijf tot tien ton die bij aankomst in Vinkeveen met de hand in zakken worden geschept. Van het zeeschip terug naar het laadstation aan de Amstel om de rest van de vracht op te halen. De terugweg begint meestal 's middags tegen vieren. De aankomst in Vinkeveen ligt tussen zeven en half acht. In de winter is het dan donker. Theo en zijn maatje – de boot wordt altijd door twee man gevaren – moeten zich oriënteren op legakkers. Maar legakkers verdwijnen soms. Navigatie wordt dan moeilijk.

'Vinkeveen' een 16 tonner die ook wel spottend 'De Oude Punt' werd genoemd. Het was een boot van Theo's oom en waarom die vreemde naam weet hij niet meer. Later, in de dertiger jaren, kwamen 'De Drie Gebroeders' en de 'Theo' de vloot voltallig maken. In die jaren wordt op maandag en woensdag naar Amsterdam gevaren en op dinsdag en vrijdag naar Utrecht. In Utrecht de ene dag heen, aan boord slapen en de andere dag terug. Pas als de groentenveiling eenmaal op gang is gekomen verandert dat. Dan wordt op dezelfde dag nog teruggevoerd. De groentenveiling is volgens Theo begonnen achter Koeleman aan de Herenweg. Kooplui uit Utrecht komen met de trein naar de veiling, doen hun bestellingen en geven Van Rijnsoever opdracht het bestelde in Amsterdam of Utrecht af te leveren. Varen met groenten naar Amsterdam,

naar Utrecht, naar de conservenfabriek 'De Sleutels' in Leiden en het inmaakbedrijf 'Verburg' in Noordscharwoude wordt een dagelijks gebeuren.

Het ritueel in Utrecht is gelijk aan dat in Amsterdam. Alleen ontbreekt daar het eigen laadstation. De boot gaat via het Merwedekanaal naar de Vecht en vandaar naar het Paardenveld. Onderweg wordt wel eens een sluis gemist. Ze zijn te laat, de sluis blijft dicht. Dan moet er worden omgevaren. Van Rijnsoever vervoert naar Utrecht ook veel vracht voor particulieren. De witte boorden van burgemeester Grotenhuis gaan naar de wasserij om daar te worden gewassen, gesteven en gestreken. De kapotte bril van een Vinkeveener gaat naar Hiele, de botte schaar naar Immink en een kapotte pop naar de poppendokter. "Breng het maar naar de schipper", heette het in Vinkeveen. En Theo van Rijnsoever deed het. Het hoorde bij zijn werk en hij stelde geen vragen. Vader van Rijnsoever had Theo geleerd vooral voorzichtig om te gaan met geloofskwesties, er zo min mogelijk over te spreken en de mensen altijd fatsoenlijk te behandelen. Geloofskwesties lagen in Vinkeveen soms gevoelig. Het geleerde zal hem later in de oorlogsjaren nog van nut zijn.

Dan komen die oorlogsjaren. De tuinderij loopt terug en voor het eerst voelen de drie broers Van Rijnsoever en de drie knechten de gevolgen. De oorlog begint in mei 1940 met

veel vliegtuiglawaai. Theo is onderweg naar Amsterdam. Halverwege de Geuzensloot moet hij terugkeren. Het wordt hem te link. Het is de enige keer in al die jaren dat hij verstek heeft moeten laten gaan. Eén boot blijft tijdens de oorlogsjaren in dienst om éénmaal per week een vaart naar Amsterdam te maken. De andere twee worden opgelegd. Dat wil zeggen tijdelijk aan moeder natuur overgelaten.

Gelukkig heeft vader Van Rijnsoever nooit alle kaarten op de vaart gezet. Theo herinnert zich nog de eerste vrachtauto. Hij was een jaar of zestien. Een anderhalf tons Ford, omgebouwd bij Lubbe in Ouderkerk. De wagen had maar één toegangsdeur. Een halve met aan de bovenkant zeildoek waarin een mica raampje. Links en rechts zat een richtingaanwijzer. Een stokje met een soort eitje. Als je aan het touwtje trok en het weer losliet kon je de aanwijzer op en neer laten gaan. Later kwam er een Chevrolet bij. Ook anderhalf ton. Weer later twee vrachtauto's van het merk 'Reo'. Een open wagen van twee ton en een gesloten van drie ton.

Aan het begin van de oorlog wordt de kleine Reo al snel door de Duitsers gevorderd. Na de oorlog wordt de wagen in Utrecht teruggevonden. Gelukkig zijn alleen de banden verdwenen. Waarschijnlijk in de hongerwinter opgestookt in een kachel. De motor werkt nog en op de velgen wordt het geheel naar Vinkeveen gereden. De overgebleven boot heeft

De oude Ford van Arie van Rijnsoever. Verzamelen voor een optocht ter gelegenheid van de kermis. Op de auto het fanfarecorps Concordia (Foto gem. archief)

het de hele oorlog door moeilijk. Brandstof is op rantsoen. Vaak is er net genoeg dieselolie tot Ouderkerk en vandaar moet het dan achter de sleepboot in konvooi naar Amsterdam. De andere twee auto's blijven op Amsterdam en Utrecht rijden. De grote Reo naar Amsterdam loopt op gas. Steenkool dat verbrand wordt in een gasgenerator. De Chevrolet op Utrecht

loopt ook op gas. Maar geen gas uit kolen. Onder de wagen heeft smid Piet Kooijman zeven gascilinders gemonteerd en de motor daarop aangepast. Als de cilinders leeg zijn worden ze door hem weer gevuld. In 1943 gaan de drie broers Van Rijnsoever officieel samen. De firma heet dan 'De Drie Gebroeders'. Af en toe is er naast de wekelijkse dienst op Amsterdam nog een extra vaart. Theo herinnert zich Wormerveer. Onderweg aan boord slapen, de volgende dag weer terug.

Na de oorlog komt de concurrentie opzetten. Van het Hul, Van Heeringen en Brouwer rijden dagelijks op Amsterdam. Van Rijnsoever moet mee om geen marktaandeel te verliezen. In 1949 volgt een fusie. Transport en verhuisbedrijf 'De Ronde Venen' heet het nieuwe bedrijf. Het duurt tot 1954. Echt samengaan lukt niet. De nieuwe naam krijgt nauwelijks bekendheid en Van Rijnsoever blijft alleen achter. In 1956 stopt Theo er mee. Hij krijgt een baan bij een aannemer en wordt tijdelijk naar Nieuw Guinea uitgezonden.

Tijdens het gesprek had Theo laten weten graag nog even in Vinkeveen te willen rondkijken. Onderweg praten we over de oorlogsjaren. In Wilnis over de Padmosweg rijdend wijst hij op een boerderij. "Daar woonde Van Dam. Ik ben daar een tijdje ondergedoken geweest. Ik was met één van de wagens van Uithoorn op de weg terug naar Vinkeveen. In de auto lag iets illegaals dat de Duitsers niet mochten weten. Onderweg worden we aangehouden. "Waar of we naar toe gaan. Naar huis. Wat zit er in de auto. Turf. We hebben je auto nodig. Uitstappen. Ik moet eerst de turf afleveren en kom daarna terug. De Duitser trapt er in en ik mag doorrijden. Bij Van Dam aangekomen vraag ik hem de auto te verstoppen. Van Dam zet de auto, met nog brandende gasgenerator, achter balen stro in de schuur en ik duik een tijdje onder."

Dan vertelt hij verder. Over Amsterdammers die in Vinkeveen turf komen halen en hem vragen het gekochte naar Amsterdam te brengen. Af en toe zijn er controles op dit vervoer, maar omdat het altijd om kleine partijen ging en er hier en daar iets werd toegestopt lukten die transporten altijd. Theo van Rijnsoever verklaart de mensen in de oorlog altijd netjes behandeld te hebben en

nooit woekerprijzen te hebben gevraagd. Anderen deden dat wel. Met melk bijvoorbeeld. In Vinkeveen waren mensen die met de Duitsers heulden. Er waren goeden en slechten onder. "Ik was ook ondergronds bezig maar heb nooit met iemand problemen gehad. Door mijn werk kende ik iedereen en hield daar rekening mee. Ben ook nooit verraden. Toen mij na de oorlog gevraagd werd om gearresteerde NSB-ers naar Utrecht te brengen heb ik geweigerd. Wel heb ik later de vrouwen van die mannen opgehaald en ze naar Utrecht gebracht. Konden ze even bijpraten. Ik heb het de mensen die na de oorlog NSB-ers uit hun huizen haalden altijd kwalijk genomen dat ze de kinderen vaak gewoon achter lieten. De vaders en de moeders werden weggevoerd en de kinderen moesten maar zien hoe zij zich redden."

In Vinkeveen blijken veel mensen Theo van Rijnsoever nog te kennen. "Dag ome Theo. Alles nog goed." Theo knikt. Hem ondersteunende lopen we door het gangetje tussen drogisterij De Kruijf en de naastgelegen woning naar de Geuzensloot. Theo wijst op de achterbouw van De Kruijf. "Hier was ons magazijn en daar lag de boot als we moesten lossen." Wijzend op de (Geuzen)brug: "de brug moest wel open want anders was er geen ruimte. De mensen moesten dan over onze boot klimmen om bij hun woning te komen."

We gaan over het smalle Geuzenbruggetje linksaf langs de Geuzensloot. Verderop verwijdt het water zich en wordt de toegang tot de plassen zichtbaar. Links in de verte ligt een bos. "Aangelegd toen in 1943 de provinciale weg werd aangelegd. De provinciale weg is zand op zand en het weggehaalde veen moest ergens worden opgeslagen en dat was daar. Nu is er een bos gegroeid, jammer dat je er alleen maar met de boot kunt komen."

Op de terugweg gaan we nog even langs de Heulweg waar hij kortgeleden woonde. Achter zijn oude woning stond ooit het tuindersbedrijf van Celie-Mooij. Dat is nu verdwenen net als de tuinbouw en net als de beurtvaartschipper van Vinkeveen.

Zwemmen en het zwembad van Vinkeveen (2)

door Jan Rouwenhorst

Het 1^e deel van dit artikel ging over het zwemmen en het denken over zwemmen in het Vinkeveen van vóór de oorlog. Beschreven werd het zwembad aan de Baambrugse Zuwe. Dit deel beschrijft de perikelen rond de komst van het gemeentelijk zwembad aan de Herenweg achter het voormalige politiebureau.

In de zomer van 1953 schrijft het bestuur van de zwem- en badvereniging 'Het Zijdmeer' in Uithoorn een brief aan het college van b en w van Vinkeveen. Gemeld wordt dat het openlucht zwembad in Uithoorn - drie weken nadat het seizoen is geopend - definitief is gesloten, wegens "bedenkelijke toestand van het zwemwater". De zwemvereniging wordt opgeheven en de vraag is of Vinkeveen wellicht belangstelling heeft voor overname van het Uithoornse zwembad. Dat bad is ongeveer 40 meter lang, 24 meter breed, er zijn 30 badhokjes, twee bergplaatsen voor materiaal en een controlehokje tevens toegangspoort. De gemeentearchitect van Vinkeveen onderzoekt de zaak en doet het college de suggestie om een bod uit te brengen van f 1.400,--. Afbraak en vervoer schat hij in op zo'n duizend gulden. Maar, zo deelt hij het gemeentebestuur mee, daarmee is men er nog niet. Hij rekent voor dat de totale kosten f 11.000, -- zullen bedragen, inclusief nieuw hout, arbeidsloon en zand. In september neemt Vinkeveen het bad over voor f 2.030,--. Na de aankoop vraagt het college van Vinkeveen aan de Pharmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid onderzoek te doen om vast te stellen of het open zwemwater geschikt is voor de bad- en zweminrichting.

In februari 1954 deelt het college mee dat ze een zwembad ter plaatse urgent vindt. Er wordt namelijk in de Vinkeveense plassen gezwommen en daar zijn plaatsen, bijv. langs de Provinciale Weg, die "wegens het ontbreken van kleedgelegenheid, uit een oogpunt van openbare zedelijkheid ongeschikt zijn. Het zwemmen (...) is bovendien voor hen, die niet kunnen zwemmen dubbel gevaarlijk, omdat de diepte zoveel verschilt en toezicht ontbreekt." Ook verwijst het college naar de rapporten van de schoolarts. Daarin staan namelijk ongunstige cijfers over het aantal kinderen dat de zwemkunst machtig is. "Het zwemmen is niet alleen om praktische redenen van belang, met het oog op het gevaar dat het vele water in de

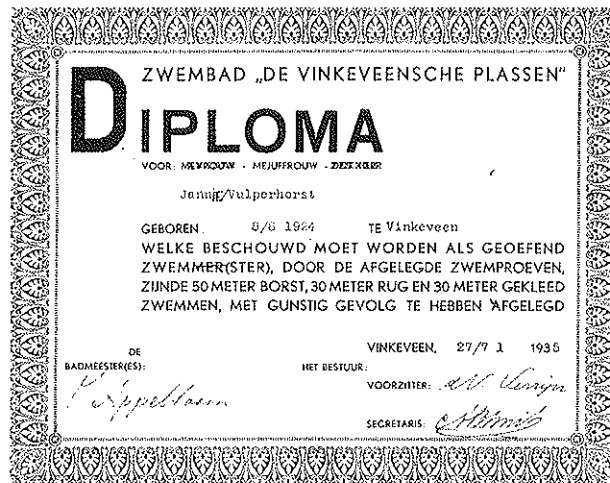
omgeving oplevert, doch in zwemmen heeft men een allervoortreffelijkste lichaamshouding te zien, zowel te bevordering van de spierontwikkeling (houding!) als ten voordelen van de ademhaling en de bloedsomloop, om van de verdere hygiënische voordelen (reinheid) niet te spreken. Het is daarom gewenst om speciale aandacht te schenken aan de bevordering van zwemgelegenheid en -mogelijkheid voor de schoolkinderen." Kortom, er moet iets gebeuren en het college concludeert "dat de gemeente tegen een binnen de perken blijvend financieel offer niet moet opzien." De gedachten van het college gaan uit naar water tussen twee akkers, gelegen ten oosten van de Ringdijk tussen Provinciale Weg en Prins Bernardlaan. Deze locatie heeft volgens b en w verscheidene voordelen: het bad is dicht bij de dorpskom en de scholen gelegen, het water is helder, de akkertjes vormen een goede afsluiting en op weinig kostbare wijze kan het ondiepe bad in het dijksterrein worden uitgegraven.

Enkele maanden daarvoor - in december 1953 - is de reactie van de inspecteur van het staatstoezicht op de Volksgezondheid ontvangen. Het college van b en w schrijft de raad dat de inspecteur de stichting van zwembaden in open water over het algemeen niet aanbevelenswaardig acht, maar zijn slotconclusie in het advies is "dat de stichting van het zwembad op de bedoelde plaats niet wordt ontraden." In werkelijkheid schrijft de inspecteur op 14 december 1953 veel meer, waaronder de mededeling: "Dit onderzoek is slechts te beschouwen als een momentopname. Voor een meer definitievere beoordeling zou het nodig zijn over een serie waarnemingen over langere tijd te beschikken." Ook meldt hij: "De algemene situatie is niet gunstig (i.v.m. het risico van verdund rioolvocht). Slechts om ernstige financiële redenen ware tijdelijk een oplossing in deze richting toe te staan. (...) U zult er ook bijzonder op bedacht moeten zijn, mede gezien uw voornemen de houten opstallen

van Uithoorn toe te passen, om het rattengevaar (ziekte van Weil) zoveel mogelijk te weren. (...) Mede in aanmerking nemende dat u met het huidige project slechts een provisorische oplossing bedoelt te geven van het in uw waterrijke gemeente inderdaad zeer urgente zwemprobleem, meen ik u het stichten van een zwembad op de door u aangegeven plaats niet te moeten ontraden."

Het zwembadplan voorziet in een ondiep gedeelte en een diep bad. Het ondiepe bad wordt gesplitst in een kinderbad van 40 tot 80 cm diep en een oefendeel met een toenemende diepte van 80 naar 150 cm. Het kinderbad is 27,6 x 5 meter, Het oefenbad is zowel aan de kant van de heren als aan die van de dames en meet 13,8 m x 8,6 m. Er zijn in totaal 28 badhokjes geprojecteerd, waarvan de ene helft voor heren en de andere voor dames. De beide afdelingen

worden gescheiden door een z.g. wisselcabine, waar de bakken met kleren worden bewaard. Bij elke afdeling bevindt zich een douche en een wc. Bovendien is er een ruimte voor materialen en een zandbak voor kinderen. Het geheel wordt omgeven door een schutting met

beplanting. Het diepe bad ligt tussen de beide akkers in en strekt zich uit tot circa 50 meter van het dijksterrein. In dat deel van het water is geen scheiding gemaakt tussen de twee afdelingen; wel zal de akker aan de noordkant alleen toegankelijk zijn voor dames en die aan de zuidkant alleen voor heren. Buiten het diepe water is dus een volledige scheiding tussen de seksen gedacht. De zwemgelegenheid is bereikbaar via een houten loopbrug over de Ringvaart aan het eind van de Prins Bernardlaan. Vandaar zal een looppad worden aangelegd over de dijk. Voor het zwembad wordt een eenvoudige gelegenheid voor rijwielfberging gemaakt.

De eigenaars van de akkers, resp. de heren W.H. Vredendaal en Kl. van Vliet, willen elk een huurovereenkomst aangaan voor een bedrag van f 100,- per jaar. "Hoewel wij dit bedrag aan de zeer hoge kant achten, menen wij, dat hierover,

in verband met het grote belang van de totstandkoming van een zwembad, ware heen te stappen," aldus het college. Het Waterschap 'De Vinkeveensche en Proostdijer Polders' is bereid een stuk dijksterrein ter beschikking te stellen voor f 50,- per jaar. "Uiteraard is het thans niet duidelijk om te berekenen of en, zo ja, welke financiële last dit bad in exploitatie medebrengt, de inkomsten kunnen namelijk niet bij benadering worden aangegeven, omdat ervaringscijfers ontbreken. Wel hebben wij de gedachte, dat het bezoek mee zal vallen."

Meer en meer gaat bij de bevolking het nut van zwemmen en baden leven. Vooral in het jonge geslacht zal, b.v. door middel van het schoolzwemmen, waterbeschaving moeten worden bijgebracht. Bovendien zal ook de omstandigheid dat in Wilnis, Mijdrecht en

Uithoorn geen zwembad bestaat, op het bezoek uit die gemeenten van invloed zijn," zo laat het college aan de gemeenteraad weten. De raming van de te maken kosten op jaarbasis bedraagt f 4.500,-, waarvan een derde deel is bestemd voor "salarissen gedurende 4 maanden". Daarbij komt

nog f 300,- aan sociale lasten.

Tijdens de bespreking in de raad op 9 februari 1954 wil het raadslid J. Samsom Hzn. (protestants christelijke groepering) een principebesluit met betrekking tot de vraag of het zwembad ook op Zondag geopend zal zijn. Burgemeester Blom is tegen het nemen van zo'n besluit op dat moment, omdat "dit een vraag is van exploitatie." Blom geeft aan dat er z.i. weinig misverstand zal heersen. "Indien het mooi weer is, is de behoefte aan zwemmen groot. Wordt het zwemmen langs de Provinciale Weg verboden, dan is de behoefte op Zondagen dus ook groter. Indien men zich principieel op het standpunt stelt dat op Zondag niet moet worden gezwommen of gevaren, dan moet men dit verbieden voor de gehele gemeente. Dit heeft men in het verleden niet gedaan, er van uitgaande dat ieder zelf moet weten of hij zich op Zondagen hiermede bezig wil houden. Het is

dan consequent om te zeggen dat ook met betrekking tot het bad ieder die wil zwemmen, dit zelf moet weten." Wat betreft de burgemeester hoeft het zwembad niet de gehele zondag open te zijn. Het raadslid Samsom gaat het er echter om dat de overheid iets gaat ondernemen. Hij betoogt het op prijs te stellen indien de meerderheid rekening houdt met de bezwaren en inzichten van een grote minderheid."

In april 1954 blijkt naast het eerder toegekende krediet van f 12.200,-- een aanvullend krediet van f 1.800,-- nodig omdat de provincie eist dat er in het ondiepe bad een betonvloer wordt gestort in plaats van een zandlaag op het veen. Er ontstaat een discussie of de betonnen platen niet zullen zakken en of ratten zich eerder onder beton zullen gaan nestelen dan onder hout. Vervolgens krijgt de discussie weer een principiële wending als het raadslid J.C. de Wit (r.-k.) vraagt of gemengd zwemmen de bedoeling is. De burgemeester deelt mee dat in het diepe water gemengd zwemmen is toestaan, maar dat gemengd oeververkeer uitgesloten is, doordat de akkers alleen toegankelijk zijn voor personen van één geslacht. In feite bedoelt De Wit dat het gehele bad gescheiden moet zijn door een schutting, waardoor gemengd zwemmen absoluut uitgesloten is. Burgemeester Blom - zelf r.-k. - reageert daarop uiterst verbaasd, omdat een en ander al in de raadsvergadering van 9 februari besproken zou zijn. Bovendien beargumenteert hij: "Een schutting van 60 meter lengte die het hele bad scheidt, brengt ook de noodzaak mede, dat twee badmeesters moeten worden aangesteld." H.M. van Vliet (r.-k.) brengt als oplossing naar voren "om het bad bepaalde uren te openen voor dames en voor heren." Blom licht toe dat hij over gemengd zwemmen en geen gemengd oeververkeer met de Landelijke Katholieke Actie heeft gesproken en die vond het zeer goed. "Ook om locale motieven moet men hier niet zo gauw tegen gemengd zwemmen zijn, omdat er hiervoor ter plaatse gelegenheid te over is. Bij openstelling op bepaalde uren, gaat de jeugd de plas op, omdat dan op dat moment, waarop men wil zwemmen, het bad dikwijls gesloten zal zijn voor een bepaalde groep." Dan heeft hij liever dit bad. "De grote kinderen hebben een eigen wil. De verantwoordelijkheid voor de ouders is beter te dragen indien er een

gelegenheid is waar onder toezicht kan worden gezwommen". Toch maakt de heer J. Driehuis (r.-k.) melding van zijn 'gemoedsbezwaren'. Blom vraagt waarom hij dat dan niet op 9 februari heeft gemeld. Driehuis zegt dat hij er achteraf over heeft nagedacht. Het staat bij hem vast "dat gemengd zwemmen de hartstochten opwekt. Men moet dit niet te licht achten. Bij algehele scheiding der geslachten is men in geweten verantwoord." Raadslid N. de Haan (p.c.), die zich zelf als zwemmer bekent, zegt dat degenen die komen om te zwemmen geen last hebben van hartstochten. De heer J.Th. van Wijk (r.-k.) wijst er op dat het bad dat destijds werd geëxploiteerd verdween o.a. wegens het verbod tot gemengd zwemmen. De voorzitter is van mening dat een openstelling bij toerbeurt mede zal brengen dat het bad in de kortste tijd verdwijnt. De heer J. Driehuis (r.-k.) vindt het een feit dat de hartstochten bij gemengd zwemmen kunnen worden opgewekt, "evenals dit gebeurt bij het lopen op straat in onvoldoende kleding. Als er uiterlijk niets te bespeuren valt over de indruk, die dit op sommige mensen maakt, wil dit nog niet zeggen dat er niets aan de hand is, men kan niet in 's mensen hart kijken" De voorzitter blijft van mening dat er geen principiële bezwaren tegen zuiver gemengd zwemmen bestaan. "Volgens opvattingen in de Katholieke Actie heeft men lange tijd verzuimd de jeugd er op te wijzen dat het lichaam ook van God is. Het is beter om de jeugd hiervan te doordringen dan steeds kiekeboe te spelen. Spreker is niet angstig indien er eens een verkeerd element aanwezig is. Dat is toch niet te elimineren en deze komt op de plas toch wel aan zijn trek."

In mei 1954 laat het college aan de raad weten: "Wij menen dat tegen gemengd zwemmen als zodanig geen bezwaren bestaan en vinden in dit opzicht zowel moralisten als psychologen en deskundigen van het badbedrijf aan onze zijde. Voor moreel en psychisch gezonde mensen brengt het gemengde zwemmen geen noodlottige gevaren met zich mede. De moralisten zijn van oordeel, dat de gemiddelde zelfbeheersing, die in de normale mens moet worden verondersteld, inwendige zowel als uitwendige excessen kan voorkomen. De psychologen weten zelfs dat de normale sexualiteit natuurlijk in het huwelijk thuis hoort, doch dat de lichtere erotiek, die het hele menselijke leven doordoes, ook in de

zwemsport tot zijn recht dient te komen, dat m.a.w. het gemengde zwemmen, mits verstandig geleid en loyaal beoefend, de gezonde, onbevangen omgang tussen jongelieden van beiderlei kunne kan en dus moet bevorderen." Verder schrijft het college: "Uiteindelijk richten zich de bezwaren niet tegen de beoefening van de gemengde zwemsport als zodanig, doch tegen de entourage, die meestal met het gemengde zwemmen gepaard gaat, n.l. het gemengde oeververkeer, dus het gezamenlijk verblijven op strand, akker of dergelijke, het samenzijn van jongens en meisjes in badcostuum op loopbruggen, duiktorens, e.d. Hiertegen bestaan bij ons wel bezwaren. In een dergelijke sfeer wordt de geslachtsdrift voortdurend en onnodig geprikkeld."

Het college is van mening dat het zwembad goed ontworpen is, want "de kleedhokjes zijn geheel afzonderlijk en tussen de perrons om het oefenbad komt een schutting, evenals in het oefenbad zelf. Ten overvloede zullen op beide

akkers nog rietmatten van $\pm 1,50$ M hoogte worden aangebracht, die degenen die op de akkers lopen geheel aan het oog onttrekken van hen die in het water of op de andere akker zijn." Bovendien stelt het college voor om ook in het diepe bad de gelegenheid te bieden tot 'gesepareerd zwemmen'. Daartoe kan tot ongeveer halverwege het diepe bad in het midden een loopbrug worden gemaakt, waar alleen de badmeester op mag komen. Aan beide zijden is dan een gescheiden zwemgelegenheid van circa 30 x 12 meter. Zo hoopt het college te kunnen voldoen aan aller verlangens. De kosten van de rietmatten en de loopsteiger worden geschat op fl 1.700,- en daarvoor wordt een aanvullend krediet beschikbaar gesteld. De totale stichtingskosten bedragen daarmee fl 18.700,-. De jaarlijkse exploitatie wordt afgemaakt op f 5.000,-. Het bad zal door de weeks open zijn van half tien tot half één en van half drie tot half negen. 's Zondags is de openstelling van twee tot zes uur. Het voorstel van J. Samsom Hzn. (p.c.) tot sluiting op zondag wordt verworpen: een uitslag van vier

Staande de raadsleden J.Th. van Wijk, J.J. Bakker, W. Leeflang, W. Borst, F. van Golen, H.M. van Vliet, G. van Vliet en A. Kolenberg. Zittend L.P. Samsom, N. Aarsman, burgemeester A.C. Blom, Mw J. Blom-Kok, J. Samsom en J. Ekel (gemeente secretaris) . De opname dateert van 1946 ter gelegenheid van de komst burgemeester Blom (bron: gemeente archief)

voorstanders, één onthouding en zes tegenstanders (allen r.-k.). Een jaar later komt Samsom Hzn. opnieuw terug op de door hem gewenste zwembadsluiting op zondag. Ook dan zonder resultaat.

Het gemeentebestuur heeft ten aanzien van de toegangsprijs aansluiting gezocht bij de tarieven van het vroegere zwembad te Uithoorn en dat te Abcoude. Doelstelling is dat "het veelvuldig gebruik van het bad moet worden bevorderd door een goede regeling van het abonnementenstelsel." De prijzen zijn als volgt: gezinsabonnement f 10,-; een dames- of heren abonnement f 7,50; voor 16 en 17-jarige jongens- of meisjes bedraagt het tarief f 5,-. Losse baden voor kinderen kosten vijftien cent, voor personen boven de 15 jaar kost de toegang 30 cent. Op zon en feestdagen zijn de losse kaartjes een dubbeltje duurder.

Op zaterdag 19 juni wordt het zwembad officieel geopend. Onder muzikale begeleiding begeeft de gemeenteraad zich naar het zwembad. Badmeester wordt de 22-jarige Th. Miller uit Amsterdam, van beroep glas-in-lood glazenier. Zijn dienstverband loopt tot half september, "zulks op een beloning van f 65,- per week." De aanstellingsbrief vermeldt verder: "U kunt, bij aanneming dezer benoeming, op gemeentekosten twee witte broeken aanschaffen." De badmeester kan aanspraak maken op een wekelijkse reiskostenvergoeding van drie gulden, "alsmede 50% van de ontvangsten der zwemlesgelden." Naar het oordeel van het college heeft Miller zijn functie tijdens het eerste seizoen "naar volle tevredenheid uitgeoefend en (...) getoond de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken volledig te kunnen dragen." Miller krijgt voor het nieuwe seizoen weer een aanstelling, met een opslag van tien gulden per week en volledige reiskostenvergoeding. De 50% van de inkomsten uit zwemlessen blijft gehandhaafd. Per seizoen levert hem dat ruim honderd gulden op. De heer C.J. Ekel van het Achterbos in Vinkeveen wordt herbenoemd als kassier en portier. Zijn vergoeding van één gulden per uur tijdens het eerste seizoen, wordt gewijzigd in f 50,- per week. Over 1955 bedragen de inkomsten f 4.876,- gulden. De uitgaven worden geboekt op f 7.154,-. Loonkosten en afschrijving vormen met resp. f 2.561,- en f 1.540,- de grootste posten.

In 1956 komen er een nieuwe badmeester en een nieuwe kassier-portier. Een sollicitant is eerder badmeester in Soest geweest. Het college van Vinkeveen wint daarom inlichtingen in. De bedrijfsleider daar schrijft het volgende terug: "(Hij) is een jongen die te prijzen valt en die totaal af te breken is. Hij is niet lui, doch behoeft de hele dag toezicht en heeft iemand boven zich nodig, die met hem weet om te gaan en hem weet bezig te houden. Hij is uit de aard van zijn geboorteland (Drente) enigszins stug, doch niet onwillig. Wordt hij daarentegen dwars gezeten, bijv. door collega's, dan wordt hij onwillig. Zijn neigingen liggen meer aan de artistieke kant dan aan de technische, maar zijn handen staan nergens verkeerd voor. Zonder leiding boven hem is hij mijns inziens onbruikbaar, daar er voor hem gedacht moet worden, want hersens heeft hij maar weinig en het lijkt mij, dat hij uit armelijke ouders komt. De kinderen echter hielden veel van hem en dat is mij een bewijs dat het lesgeven hem goed afgaat, ook als er geen chef in de buurt is. Hij is speels, maar daar is hij jong voor. Overigens is hij ongediplomeerd, doch ik weet niet en betwijfel dat ook wel, of hij dit jaar examen zal doen, wat omstreeks mei geschiedt. Ik gun hem van harte werk naar zijn zin en zou hem, als wij geen gediplomeerde kracht konden krijgen, wederom teruggenomen hebben." Het college benoemt uiteindelijk de 26-jarige H. Strijker uit Waverveen tot badmeester tegen een loon van f 60,- per week en een toelage van een tientje als hij ook op z'n vrije dag toezicht houdt. Ook mag hij meedelen in de opbrengst van de verkochte zwemkaarten. In oktober 1956 rapporteert de nauwgezette Strijker aan het college de vrijheid te nemen om "problemen naar voren te brengen die wel zeer de aandacht vragen." Hij vindt dat de bestaande schutting in het bad vervangen dient te worden door een lage brug. Tevens beveelt hij de verwijdering van de opstaande schotten op de perrons aan. Hij vraagt eveneens aandacht voor de rigide scheiding der seksen. "Gemengd zwemverkeer komt immers de mensheid ten goede, en is toch van algemeen belang, want in een inrichting als deze is er toch geen ruimte om ongestoord zijn of haar 'nieuwsschierigheid' uit te buiten welke leiden kunnen tot een aaneenhechting van ergernissen en onder het bespiedend oog van de badleiding kan men in het geheel geen oefeningen leiden in welke vorm dan ook, het is van groot belang dat

deze schutting wordt opgeruimd vanwege overzichtelijkheid." En volgens de badmeester moet een betere regeling getroffen worden bij het innen van entreegelden en betere kleurverschillen der entreebewijzen om de controle beter te kunnen uitoefenen. "Ter verbetering denk ik persoonlijk aan een soort van kassa." Eveneens wil Strijker meer en betere lesmaterialen "Men (kan de leerlingen) niet een voor een aan de hengel nemen, dus moet hier klassikaal les gegeven worden en een uitbreiding voor een 35 leerlingen aan lesmateriaal o.a. uit bussen, plankjes en kurken is heus geen overbodige luxe." De professionaliteit van Strijker staat buiten kijf. Hij wil lijsten om de water- en luchttemperatuur op te nemen, evenals de helderheid en kwaliteit van het water, o.a. de zuurgraad en nitrietgehalte. Ook beveelt hij de registratie van ongevallen aan. De brief van Strijker eindigt met een waarschuwing: "Als u niet kunt zorgen voor een jaarbetrekking brengt u onomstotelijk gevaren met zich mede en het is funest voor het saamhorigheidsgevoel." Voor het seizoen 1957 wordt Strijker herbenoemd. Hij verdient dan

f 85,- per week. Ook de portier-kassier wordt herbenoemd.

In juni 1957 meldt het raadslid J. Driehuis (r.-k.) tijdens de raadsvergadering mee dat hij over de controle op de inning van gelden in het zwembad "rare geruchten" heeft gehoord. "Men schijnt soms te betalen zonder dat men kaartjes krijgt, terwijl anderen worden toegelaten zonder betaling." Burgemeester Blom reageert verbaasd. Hij "heeft zulks nog nooit gehoord. Kan het niet zijn dat degenen die gewoon doorlopen abonneementhouders zijn?" Vervolgens laat Blom de raadsleden weten "dat tijdens de grote warmte van de afgelopen weken de toeloop zo groot was, dat het personeel soms de zaak over het hoofd liep. Toch kunnen soms beter enige mensen er tussen door lopen zonder betaling, dan dat men weer een extra kracht aan moet stellen." Maar over de affaire wil de burgemeester buiten de vergadering wel graag contact met het raadslid Driehuis. In augustus constateert de gemeentesecretaris een tekort van ruim 250 gulden in de kas van het zwembad. Bovendien stelt hij vast dat de kassier heeft

verzuimd twee pakketten van in totaal 250 kinderkaarten à één gulden per stuk te verantwoorden. Nadere controle toont aan dat een kastekort van f 169,- niet kan worden verantwoord. De kassier tekent daarvoor een schuldbekentenis. En het geld wordt in termijnen terugbetaald. Ook het jaar daarop is weer sprake van een onregelmatigheden en een kastekort bij de eindafrekening. De kassier verklaart dat er zwemkaarten door onbevoegden moeten zijn weggenomen. Het college ziet - na overleg met de Rijkspolitie - in het tekort aan waardepapier geen aanleiding tot het nemen van maatregelen, want "de kassier kan redelijkerwijze geen inkomsten hebben achtergehouden." Als Strijker elders een benoeming aanvaardt, moet voor het seizoen 1958 weer een nieuwe badmeester worden benoemd. Het wordt de heer P. de Haan uit Amsterdam. Zijn inkomsten zijn f 85,- per week en daarbij komt een vergoeding voor kleding en reizen van f 27,-.

PRO JUSTITIA. AFSCHRIFT.
De AMBTENAAR VAN HET OPENBAAR MINISTERIE BIJ HET KANTON.
O. M. No. 13323 C GERECHT Utrecht, gelast den deurwaarder of dienaar
der openbare macht, aan wien deze zal worden ter hand gesteld, om te dagvaarden:
Pieter Anton August Klusener, geboren te Rhooen, 20 Maart
1803, wonende te Vinkeveen V 230

om op *Maandag 3 October 1934*
des *12e* middags te *1* uur, te verschijnen ter terechtzitting van boven-
genoemd Kantongerecht, gehouden wordende in het Gebouw van dat Kantongerecht,
ten einde terecht te staan ter zake, dat hij op *8 Augustus*
jongstleden, des *12e* middags omstreeks te *6 1/2* uur, te
Vinkeveen en Waverveen in een voor het publiek toegankelijke
bedinrichting aan de Beamburgsche Zuwe in het openbaar heeft
gezwommen, althans watersport heeft beoefend, gekleed in een
bedekking, welke niet den roep lot aan de schouderu bedekte,
te, immers, waarom de borst en de rug van hem, verdachte,
geheel althans gedeeltelyk ontbloot.

Voorzitting des Kantongerechts.
Wanneer de verdachte wederom zijne zitting voorbij
is voornemens, moet hij hetzelve openlijk reguleer
wending of schiedelyk, want hetzelve anderszyl van
het Openbaar Ministerie wordt Kantongerecht te Utrecht
om de voorgescreven te nemen, waartoe dit rechtlyk
is. (Art. 74 Straf. Wet.)
De bevoestaaed O. M. No. en Kantongerecht
te Vermeiden.

Gedvaan te Utrecht *4 September 1934*.
De Ambtenaar van het O. M. voornoemd,
(was geteekend) *A. A. van der VALK*,
Voor gelijktijdig afscheit.
De Rijkspolitie,
K. H. J. J.

De verdachte heeft het recht gelogen en Verklaringen te open dagvaasien of op
de terechtzitting mede te brengen.
Indien de verdachte niet op de terechtzitting tegenwoordig is, kan de Rechter
beveien dat hij op een door hem te bepalen tijdstip ter terechtzitting aanwezig zal
zijn en daartoe tevens zijne medebrenging gelast.

Proces verbaal uit 1934 gegeven aan dominee Klusener.
Hij had de borst niet bedekt in het Waverveense zwembad.

Klaarblijkelijk is - na vijf seizoenen - de situatie van een steeds wisselende personeelsbezetting voor het college aanleiding om in september 1958 een reorganisatieplan voor te leggen aan de raad. Daarbij voert het college aan dat het vinden van een badmeester steeds een groot probleem is geweest. "Het ligt voor de hand dat voor een betrekking van slechts circa 17 weken per jaar weinig animo wordt getoond. De laatste jaren bevond de gemeente zich in een dwangpositie en had geen keus, als er een ruimer aanbod zou zijn geweest dan had men andere krachten benoemd." "Het ligt voor de hand dat hierdoor de gang van zaken in het zwembad niet altijd is geweest, zoals wij ons die wensten. Het zal u bekend zijn dat er ook dit jaar vrij veel klachten zijn geweest over de wijze waarop het in het zwembad toeging. (...) Met deze ervaring voor ogen menen wij dat er een reorganisatie moet komen, opdat de goede naam van ons zwembad niet teloor gaat en de exploitatie verloopt overeenkomstig onze wensen. De hoofdzaak waar het om gaat, is de noodzakelijkheid om iemand aan te trekken, die hart heeft voor de zaak, die leiding kan geven en zonodig straf kan optreden en die iets heeft te verliezen wanneer het gemeentebestuur meent dat het anders moet. Een dergelijk persoon vindt men allen dan, indien men een volledige betrekking kan aanbieden." Het college wil de functie van badmeester combineren met die van gemeente-werkman, speciaal belast met het onderhoud van het houten bad en de speeltuin. "Uiteraard vergt dit veel onderhoud. Bovendien is het zaak dat het bad met omgeving helder en fris is. Een zwembad is nu eenmaal een inrichting welke rondom hygiënisch, aantrekkelijk en netjes moet zijn. Wanneer men dit niet kan bereiken, bevindt men zich op een hellend vlak, loopt het bezoek terug en wordt, wat aan de ene zijde wordt gewonnen aan waterbeschaving, aan de andere kant verspeeld aan onpaedagogisch werken vooral ten opzichte van de jeugd."

Het college denkt aan een salaris in de orde van grootte van f 80, -- per week, plus een kledingtoelage. Zo'n inkomen komt overeen met dat voor de functies van voorman en gemeentewerkman-chauffeur. Ter vergelijking: de gemeentebode verdient f 82,50 en een typiste op het gemeentehuis valt in een salarisschaal vanaf f 117,--. In oktober 1958 is

de zaak rond. Het college is er in geslaagd "een kracht aan te trekken die 's zomers is belast met toezicht op het zwemmen en 's winters kan worden ingezet bij allerlei onderhoudswerk. Zijn proeftijd is inmiddels verstreken en wij achten zijn prestaties zodanig dat tot vaste aanstelling behoort te worden overgegaan. Bezoldiging als voorman, met vaste toelage van 20 gulden per week gedurende het badseizoen in verband met het grote aantal werkuren." De raad gaat akkoord.

Als de personeelsproblematiek lijkt te zijn opgelost, dienen zich andere problemen aan. Allereerst gaat het om vandalisme. De gemeentearchitect constateert in december 1958 dat er flink gesloopt is in het zwembad. In zijn rapportage meldt hij dat "de jeugd flink aan het slopen is geweest: 8 ruiten zijn er stuk, een spiegel is moedwillig gesloopt. Gereedschappen en deuren in het water gegooid. Asbestplaten van het dak stukgeslagen. Betonplanken van de steiger, lood afgesneden, bomen vernield, gaten in de rietmatten getrapt, fietsenrekken gesloopt enz. De heren hebben het gaas bij de ingang losgemaakt en zijn zo naar binnen gekomen." De schade bedraagt in totaal f 150,--. Reden genoeg voor de Rijkspolitie om een nader onderzoek in te stellen. Meerdere kinderen op zowel de R.K. lagere school als op de Christelijke school worden verhoord. Uit dat onderzoek rollen 7 namen. Maar, zo noteert de betrokken wachtmeester, "aangenomen moet worden dat behalve de reeds genoemden nog meerdere kinderen hierbij betrokken zijn geweest. Door de verwarrende en onduidelijke verklaringen der kinderen konden deze echter niet worden achterhaald." De hoofddaders zijn 12, 11 en 9 jaar oud. Twee komen uit één gezin. Hun ouders worden aansprakelijk gesteld en krijgen rekeningen gepresenteerd van resp. 54 en 94 gulden. De ouders van de drie hoofddaders nemen contact op met hun W.A. verzekeringsmaatschappijen, die vervolgens de gemeente vragen om een nauwkeurige specificatie van de bedragen.

In mei 1959 constateert de gemeentearchitect weer vernielingen "door diverse jongens in het zwembad in het zwembad gedaan." In totaal is er voor f 107,-- schade. Opnieuw stelt de Rijkspolitie een onderzoek in. Daaruit blijkt dat er begin mei 1959 wel een dertigtal kinderen onbevoegd in het zwembad zijn geweest. De

politie stelt echter vast dat met name 6 kinderen in de leeftijd van 11 tot 15 jaar verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor de schade. Daaronder is een meisje.

Overigens heeft het zwembad echter te maken met een ernstiger probleem dan de vernielingen. Want al in juni 1957 constateert de inspecteur van Volksgezondheid dat het water dat in de Bruggesloot een ernstige fecale verontreiniging is geconstateerd. Kortom, uit analyserapporten blijkt dat het water menselijke uitwerpselen bevat. De inspecteur waarschuwt dat de open verbinding met de Bruggesloot een potentieel gevaar voor het zwembad is. En daarbij blijft het niet. In opeenvolgende jaren wordt het probleem nijpender. Zo voldoet het water van het zwembad in 1965 en in 1966 in bacteriologisch opzicht diverse keren niet aan de eisen. Steeds wordt vastgesteld dat de sloot achter het zwembad, de zogeheten Achterwetering, sterk verontreinigd is. "Het vuile water kan, afhankelijk van stroming (windrichting) zowel (...) de plas opgaan en ook het zwembad beïnvloeden." Geadviseerd wordt de situatie te verbeteren door of aansluiting op rioolwaterzuivering of per huis of huizengroep althans iets doen door plaatsing van gistingstanks. Eind 1966 doet de gemeentearchitect de suggestie damwanden aan te brengen aan de dameskant en de zuidkant "ter verkrijging van beter zwemwater". Kosten: in totaal f 9.000,-. In mei 1967 vragen de wethouders J.J. Turkenburg (r.-k.) en S. de Haan (p.c.) zich af "of het zwembad wel te handhaven is, gezien de reinheid van het water en het grote exploitatietekort en of niet uitgezien moet worden naar een ander punt i.v.m. de nieuwe geprojecteerde weg." Ook in 1968 en 1969 voldoet het water bij enkele onderzoeken niet aan de eisen: er zijn zelfs streptokokken aanwezig.

Bronnen:

Archief gemeente Vinkeveen en Waverveen.

Agenda's en notulen van de vergaderingen van de gemeenteraad met bijbehorende nota's van het college van burgemeester en wethouders; inv. nrs.: (1954 en 1955), (1956 en 1957), (1958 en 1959), (Processen-verbaal verkiezingen gemeenteraad 1953), 347 (idem, 1966).

Oud Archief Gemeente Vinkeveen en Waverveen; inv. nrs.: 1172, 1207, 1209, 1928.

Speciale dank gaat uit naar de heer Piet Koster te Vinkeveen voor het ter beschikking stellen van fotomateriaal

Vinkeveen en de vooroorlogse politiek

In 1931 is de politieke verhouding katholiek - hervormd - gereformeerd - anderen: 7 - 2 - 2 - 1

In 1935 wordt dat: 6 - 3 - 2. In 1939: 5 - 3 - 2 - 1.

In 1931 treedt E.A. Kooijman (r.k.) aan met een eigen lijst. Hij verzamelt 149 stemmen en komt gelijk in de raad. In 1932 volgt Joh. Van Vliet (r.k.) de overleden wethouder J. Spruijt op. In 1935 en 1939 worden Aarsman (r.k.) en Verrips (geref) de nieuwe wethouders. Van Vliet is nu tweemaal als wethouder gepasseerd en in 1939 komt hij met een eigen lijst. Met 186 voorkeurstemmen komt hij in de raad en speelt dan een belangrijke rol omdat de katholieken nog maar 5 van de 11 zetels hebben.

Hieronder de uitgebrachte voorkeurstemmen.

Katholieken	1931	1935	1939
J. Spruijt Hzn	754		
N. Aarsman Jzn	11	635	870
A. Kolenberg Pzn	2	2	9
A. van Diemen Lzn	1	6	
Th. Vredendaal	5		
J. Driehuis Gzn	8	8	0
J. van Vliet Wzn	39	225	
P.C. de Graaff			0
T. van Nieuwendijk		80	15
Hervormden			
P. Oussoren	290	369	392
P. Smit	38	47	36
L. Mulckhuijse	19		
R. Doornenbal	12	34	
W. Borst Mzn	12		12
D. van Egmond	38	12	
J. Kooiman	9	7	
J. Beuker			7
Gereformeerden			
N. Verrips	189	188	183
H. Samsom	22	31	27
P. Burggraaf	6	12	15
J. van Maanen	9	3	5
F. van Golen		6	3
Eigen lijst			
E.A. Kooijman rk	149		
J. van Vliet Wzn rk			186

Rapport Vinkeveen

door Jan Rouwenhorst

In het archief van de voormalige gemeente Vinkeveen en Waverveen bevindt zich een document met de titel 'Rapport Vinkeveen'. Als jaar van publicatie wordt 1946 genoemd. Dat jaartal is met pen aan het getypte verslag toegevoegd. De auteur van het rapport wordt niet met name genoemd. Het archiefstuk omvat tien dicht getypte pagina's en gaat uitvoerig in op de woon- en leefomstandigheden in de gemeente. Als het rapport een juist beeld geeft van de toenmalige situatie, is er - meer dan vijftig jaar na dato - alle reden voor verbazing.

Het archiefstuk geeft een bepaald beeld van het leven in Vinkeveen. Maar hoeverre is het geschetste beeld in de bron betrouwbaar en representatief?

Een goede beoordeling daarvan stoelt op kennis van een viertal factoren. Allereerst is de persoon van de schrijver van belang. Helaas is die onbekend. Ten tweede is het belangrijk om te weten uit welke tijd de bron komt. In dit geval staat onder de getypte tekst met pen het jaartal 1946 genoteerd. Die datering lijkt juist, gelet op de bijzonderheden die worden genoemd.

Vervolgens is het van belang na te gaan over welke informatie de schrijver heeft kunnen beschikken. Het enige dat de auteur meldt is dat "een groot deel der gegevens uit dit rapport werd ontleend aan het proefschrift van dr. F.H. de Bruyne: de Ronde Venen." Een grotere nauwkeurigheid bij die vermelding zou niet hebben misstaan.

De bewuste dissertatie is verschenen in 1939. In het rapport ontbreken verdere literatuurverwijzingen en bronvermeldingen. In de oorspronkelijke tekst komt één maal de zinsnede "van bevoegde zijde verzekerde men ons (...)" voor. Is het rapport verder vooral gebaseerd op eigen waarnemingen? Is degene die het rapport heeft gemaakt een buitenstaander of maakt hij deel uit van het maatschappelijk leven in Vinkeveen? Van wie zijn de handgeschreven aanvullingen en doorhalingen? Het kan niet anders of de schrijver heeft kunnen beschikken over kwantitatieve gegevens en waarschijnlijk zijn dat gemeentelijke bronnen geweest.

Een vierde aspect betreft het antwoord op de vraag welke bedoeling(en) de auteur beoogt met de publicatie. Op basis van de onderstaande

tekst kan de lezer zich een eigen oordeel vormen over het rapport en de daarin beschreven gebeurtenissen en omstandigheden. Reacties daarop van lezers stelt de redactie van De Proosdijkoerier op prijs.

De meer algemene schets van de periode tot aan circa 1940 wordt in dit artikel buiten beschouwing gelaten. Het bewuste rapport gaat namelijk nog in algemene zin in op het ontstaan van De Ronde Venen, de vervening en de landbouw, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in veeteelt, landbouwbedrijf en tuinbouw. Ook arbeidsverhoudingen en eigendomsverhoudingen krijgen in het archiefstuk aandacht.

De thema's uit het rapport die hieronder integraal aan bod komen, gaan over de woonomstandigheden, hygiëne, het geestelijk peil, de schoolontwikkeling, de verhouding tussen godsdienstige groepen en het zedelijk leven. Kortom een beeld van Vinkeveen, een jaar na afloop van de Tweede Wereldoorlog.

BEWONING.

"Reeds bij oppervlakkige beschouwing van de woningtoestanden valt in sommige buurtschappen (Waverveen, Groenlandsche kade, Achterbosch, Donkereind) het groote aantal woningen op, die met het volste recht de naam krot verdienen. Het zijn de behuizingen van land-, veen- en andere arbeiders, maar in vele gevallen ook kleine boerenwoningen. Het eenige middel om tot saneering te komen is onbewoonbaar verklaren en afbreken. Thans zijn er bovendien minstens 50 huizen te weinig, oorlogsomstandigheden spelen ongetwijfeld een rol, maar het is bekend, dat ook in vroege jaren de toestand reeds erbarmelijk was. In 1919 waren er te Vinkeveen van de 543 woningen

358, dat is 66 %, met een huurprijs beneden één gulden. Wel is hierin eenige verbetering gekomen, maar in principe is er weinig veranderd. Een nieuw uitbreidingsplan ligt klaar; voor den oorlog heeft een R.K. bouwvereniging enkele huizen gezet, maar dit is dan ook alles. (handgeschreven aanvulling: De gemeente had reeds vele woningen onbewoonbaar verklaard).

In de bovenomschreven woningen slaapt men nog vaak in bedsteden en dat zelden alleen. Het komt voor, dat op een zolder 8 personen van verschillend geslacht in 3 tweepersoonsbedden slapen. Toen in een gezin de moeder ziek was, sliep de vader met een dochter van 16 jaar in één bed. In het algemeen slapen de oudere kinderen nogal eens bij de ouders bij gebrek aan bedden. Diezelfde toestanden komen in Wilnis voor. (handgeschreven aanvulling: Ook in boerderijen slaapt men veelal in bedsteden) “

HYGIËNE.

“Als gevolg van de abominabele

woningtoestanden is de hygiënische verzorging vaak allertreurigst. Overigens is men voor zoover mogelijk netter op zijn huis dan op zichzelf. Door het dicht bijeen slapen is het moeilijk besmettelijke ziekte en ongedierte te bestrijden, welke laatste (hoofdluis, scabies) [scabiës is schurft, JR] veel voorkomen. Kort voor de bevrijding eischte b.v. een dysenterie-epidemie 14 zuigelingen als slachtoffer. De wijkverpleegster en een der artsen doen wat zij kunnen. Er is geregeld schoolcontrôle. Na de bevrijding heeft een R.K. hulpcolonne de kinderen met DDT behandeld. Daar het Wit-Gele Kruis verstek laat gaan, doen de 2 zusters van het Groene Kruis al het verplegingswerk, evenals de zuigelingenverzorging, hetgeen beteekent, dat zij met een weegschaal de kraamhuizen langs gaan en verder controleerend optreden. Een wijkgebouw met consultatiebureau voor zuigelingen is hier een dringende noodzaak. Het magazijn van het Groene Kruis is nu nog ondergebracht in een schuur. Daar er langs de hoofdweg waterleiding ligt, zou het wijkgebouw tevens

Onbewoonbaar verklaarde woningen rond 1940. Het betreft de wijk 'Klein Amsterdam'. De huizen stonden op de plek waar nu het viaduct ligt. Met de sanering na de oorlog kregen de bewoners woonruimte aangeboden in de nieuwe wijk rond de Spoorlaan (foto archief Piet Koster)

een badgelegenheid moeten herbergen. Dit zou zeer belangrijk zijn ter verbetering van de lichamelijke hygiëne, die zeer veel te wenschen overlaat. Vooral wanneer de menschen wat ouder worden, raken zij vaak aan een algeheele vervuiling ten prooi. De kinderen worden (doorgehaalde tekst: ten pleziere van de ouders) des Zaterdags wel gewasschen.

Waarschijnlijk op het voorbeeld van de Zondags- en vacantiëgasten komt het zwemmen er wat meer in. Het water in de plassen is hiervoor zeer geschikt. Een zweminrichting, die eenigen tijd heeft bestaan, is weer verdwenen, omdat het zwemmen op Zondag niet strookte met de overtuiging van een deel der gemeente. Teekenend voor de vervuiling van een deel der Vinkeveeners is het feit, dat een werkgever uit een der omliggende plaatsen eenige Vinkeveensche arbeiders naar huis stuurde, om zich te wasschen, aangezien zij een ondragelijke lucht verspreidden.

De privaten bevinden zich meestal buiten. Hoewel er waterleiding is, gebruikt men liever tonnetjes. Een deel van het vuil komt in de weteringen terecht, waarin ook alles gewasschen wordt. De waterleiding, die er sinds 1925 is, en waarop in 1939 ruim 96 % van de bevolking was aangesloten, schijnt zich in weinig belangstelling te mogen verheugen. De berekening per z.g. "waterpunt" is oorzaak, dat uit verschillende van de nieuwgebouwde huizen de vaste waschtafels en het watercloset zijn weggebroken!

Het is opvallend, dat het aantal T.B.C.-gevallen onder deze omstandigheden klein is. Het Groene Kruis beschikt over ligtentjes. Overigens zijn de menschen aangewezen op het districts-consultatiebureau te Utrecht, waarvan langzamerhand wel meer gebruik gemaakt wordt. In het algemeen is men ook lid van een ziekenfonds, al levert de betaling (doorgehaalde tekst: veel) moeilijkheden op. Het bedrag is 50 (met de hand gewijzigd in 56) ct per week (Ziekenfonds Vecht en omstreken)."

GEESTELIJK PEIL.

"Is de lichamelijke toestand, afgezien van de vervuiling, niet slecht, het geestelijk peil is werkelijk allerbedroevendst. De samenhang met

de sociaal-economische verhoudingen is onmiskenbaar, al vormen de "nieuwe rijken", i.c. verveners en tuinders in het algemeen geen uitzondering. Zooals wij reeds hebben gezien, zijn zij veelal voortgekomen uit de boerenknechts.

De lange werkdagen, en het geringe welvaartspeil hebben alle hogere aspiraties in de menschen geleidelijk uitgedoofd. Het conservatisme is ongelooflijk. Er schijnt mede als gevolg van de vaak zeer starre levensovertuiging, een druk op de menschen te liggen, die tot uiting komt in een lijdelijke houding ten opzichte van alles. Zij zijn voor een groot deel gewend onder den duim gehouden te worden; groeien zij hierboven uit, dan wordt van de nieuw verworven positie geen gebruik gemaakt om de minder gelukkigen het bestaan te verlichten. (doorgehaalde tekst: Onder de boeren, in het algemeen niet de ongunstige groep)

(handgeschreven aanvulling: Er) kwamen veel N.S.B.-ers voor, meer dan 100 van hen zijn thans gedetineerd. Vermoedelijk speelt ook hier het lage ontwikkelingspeil een rol. De voordeelen, die dit lidmaatschap opleverde, appelleerde bovendien aan de zeer materieele gezindheid bij velen. Een moraal houdt men er niet op na. Voor alles was men echter niet in staat de consequenties van het Nationaal socialisme te voorzien. Men is bovendien zeer langzaam in zijn reacties en waarschijnlijk, mede als gevolg van een langdurige isolatie, zeer terughoudend tegenover vreemden. Vernieuwing en stimulerende invloeden van buiten worden met argusogen gezien en hebben niet veel uitwerking. De lijdelijke houding leidde er toe, dat jongens in de bezettingstijd braaf naar Duitschland gingen."

SCHOOLONTWIKKELING

"De schoolontwikkeling is zeer slecht. Ook al weer als gevolg van economische invloeden is het onderwijs voor vele kinderen zeer onvolledig, doordat zij in het drukke seizoen dikwijls mee moeten helpen, waardoor zij de school verzuimen, terwijl zij soms na enkele jaren de school in het geheel niet meer bezoeken om hun ouders te kunnen helpen. In de crisisjaren kwam het op de scholen nog voor, dat in den drukken tijd een maand

“hooivakantie” werd gegeven. De slechte toestand op de boerenbedrijven was oorzaak dat men geen geld voor arbeidskrachten kon of wilde uitgeven. Zware arbeid op 10 en 11 jarigen leeftijd is geen zeldzaamheid, vooral in de veenderijen. [doorgehaalde tekst: In verband met het bovenstaande komt analphabetisme nog voor, zelfs op jongen leeftijd (20 jaar)].

Men vindt het bespottelijk wanneer iemand zijn kinderen meer dan de lagere school laat volgen. De resultaten van het onderwijs zijn slecht, evenals van de catechisaties. De 4 bijzondere scholen hebben een respectabel aantal leerlingen (R.K. jongensschool 200, R.K. meisjesschool 200, Chr. Nat. school 200, idem te Waverveen

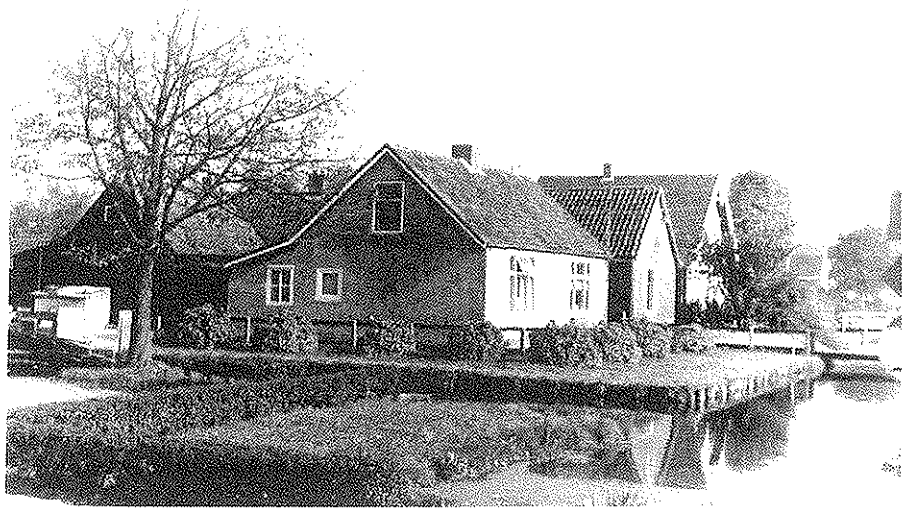
met 90 leerlingen, terwijl de Openbare Lagere school, die in een lokaal in de Chr. School te Waverveen is ondergebracht ongeveer 8 leerlingen telt). Voor de jongere kinderen bestaat er een R.K.-kleuterschool, waar ook de Protestantsche kinderen heengaan, (doorgehaalde, onleesbare tekst).

Het 8e leerjaar wordt bijna niet gevolgd. Enkele boerenzoons gebruiken dit, om

voorgezet landbouwonderwijs te gaan volgen. Een landbouw cursus is er thans alleen in Waverveen (locaal der O.L. school). Vroeger gaf het hoofd der R.K. school land- en tuinbouw cursussen. De landbouwdagscholen liggen te ver weg om veel leerlingen te trekken (Woerden, Aalsmeer, Amsterdam, Montfoort). Het is dringend gewenscht de mogelijkheden tot dit onderwijs dicht bij huis te brengen; in de Ronde Venen is zeer zeker plaats voor een landbouwschool. Thans gaat men naar Woerden of naar Breukelen (Chr. Landbouwdagschool). Ambachtsonderwijs wordt bijna niet gevolgd.

Voor de meisjes is de mogelijkheid voor het volgen van Nijverheidsonderwijs ook zeer

gering, terwijl dit toch wel zeer gewenscht is, vooral zou dit de arbeidersgezinnen ten goede kunnen komen. In Vinkeveen hebben de nonnen die er overigens geen bevoegdheid toe hadden, vroeger wel iets in deze richting gedaan. Verder was er ter plaatse wel eens een naai- en knip cursus of een kook cursus gegeven door iemand uit de buurt of uit Amsterdam; van deze gelegenheden werd vrij veel gebruik gemaakt. Een enkel meisje gaat naar de huishoudschool in Loenen of Uithoorn; in de laatste plaats is gelegenheid zich tot coupeuse te bekwamen, waarvan zeer schaarsch gebruik wordt gemaakt. Ook in dit opzicht dienen de mogelijkheden ten spoedigste te worden uitgebreid. Een middenstandscursus, gegeven door een

Achterbos rond 1940. Achterbos werd toen ook wel 'De Jordaan' genoemd naar de Amsterdamse Jordaan waar ook ooit veel armoede heerste. Veel grote, meestal katholieke, gezinnen met soms wel 10 kinderen in kleine huizen. In het huis op de voorgrond woonden Freek en Jan van de Meer. In het huis daarachter Kee van der Laan-Pothuizen en daarachter Gerit Hooendoorn. (foto archief Piet Koster)

onderwijzer van de Chr. School te Vinkeveen, wordt vrij goed bezocht.

Na den schooltijd is het met de ontwikkeling volkomen afgelopen. Er is bijzonder weinig vrije tijds. De Zondag gebruikt men voor den kerkgang en verder voor slenteren. Gelezen wordt er zeer weinig. De Jongelingsvereniging heeft een bibliotheek, die volkomen verouderd is. Er is een boekwinkel, die wel iets schijnt te doen op het gebied van lezingen, doch met zeer weinig succes. Eenmaal per 14 dagen is er een filmvoorstelling met vrij actuele films. Een goede leesbibliotheek is ongetwijfeld een eerste vereischte!

Van het VEREENIGINGSLEVEN kan niet veel goeds verteld worden. Er zijn Hervormde en Gereformeerde Jongelings-, Meisjes- en knapenvereeningen; een Bijbelstudiekring voor Ger. Mannen, eenige Protestantsche zangvereeningen, een neutrale muziekvereening, verder van R.K. zijde een muziekvereening, een harmonicaveening, een toneelvereening, een voetbalclub, die ook uitvoering geeft, een bouwvakarbeiders- teven gezelligheidsvereening en een dansclub. De genoegens van R.K. zijde zijn over het algemeen banaal (kaarten en biljarten). Aan ontwikkeling wordt zeer weinig gedaan. Men kan wel zeggen, dat het vereenigingsleven bijzonder weinig beteekenis heeft. Het R.K. vereenigingsgebouw is al eenigen tijd buiten gebruik. Van gereformeerde zijde is men iets actiever onder invloed van een goedwillende predikant. De N.H. predikant, die pro-Duitsch was, evenals zijn kerkeraad, is na zijn schorsing, eerst sedert kort teruggekeerd. Ook van die zijde is weinig stimuleering van het vereenigingsleven te verwachten.

Vinkeveen heeft zijn na-oorlogsche dansrage (vooral bij de R.K.) ten deele gehad. Men ging hiervoor zelfs wel naar Amsterdam. Ook is erin het dorp een dansgelegenheid. Men heeft getracht volksdansen te introduceren, dit mislukte geheel. Pogingen van een nieuwen kapelaan, om het cultureele peil op te voeren, liepen op niets uit."

VERHOUDING GODSDIENSTIGE GROEPEN.

"Het Rooms-Katholicisme neemt in de Ronde Venen en in Vinkeveen in het bijzonder een overwegende plaats in. De verhouding in Vinkeveen is ten naaste bij: R.K. 56 %, tegenover N.H. 34 % en Gereformeerden 8 %, terwijl de overblijvende 2 % de overigen bevatten. Terwijl de Protestanten veel landbouwers tellen, behooren de R.K. veelal tot de arbeidersklasse, vooral de veenarbeiders, terwijl ook de verveners en de tuinders overwegend R.K. zijn. De Middenstand is gemengd. Hoewel men over de onderlinge verhoudingen tegenstrijdige berichten verneemt, is het toch wel duidelijk dat deze allesbehalve gunstig zijn. Van bevoegde zijde verzekerde men ons, dat in het bijzonder de verhouding tussen het Rooms-Katholieke en het Nederlandsch Hervormde volksdeel veel te

wenschen overlaat. In den oorlog is dit iets verbeterd. Voordien kwam het b.v. bijna niet voor, dat men bij middenstanders -niet-geloofsgenooten kocht. Ook bij het aannemen van arbeiders zou de weg der voorkeur gevolgd worden. Verschil van geloof beteekende tegenwerking."

ZEDELIJK LEVEN

"Wij hebben reeds gezien, dat men van een moraal in het dagelijksche leven ternauwernood iets merkt. (doorgehaalde tekst: De veelvuldig voorkomende N.S.B.-ers onder de boeren behoorden, overigens merkwaardig genoeg, niet tot het slechtste soort).

Over het algemeen hebben de boeren zich in den oorlog door het bedingen van hoge prijzen voor levensmiddelen, ten koste van hun medemenschen, zeer verrijkt. In andere opzichten steken zij niet ongunstig af tegen de verveners en tuinders. De landarbeiders worden beter behandeld dan de veen- en tuinarbeiders. Het zedelijk peil in engeren zin is bij nagenoeg alle bevolkingsgroepen beneden normaal. Voor een bepaald deel is dit niet te verwonderen, gezien het totale gemis aan behoorlijke slaapgelegenheden. Verder houdt men er vaak wonderlijke ideeën op na over wat al of niet geoorloofd is. Ten deele is dit een gevolg van de algemeene achterstand, die in bepaalde gevallen op onnoozelheid gaat lijken.

Het groote aantal huwelijken onder elkaar in aanmerking genomen, valt de oogst aan krankzinnigheid (2 gevallen) en achterlijkheid (4 gevallen) niet tegen. Ook zijn er nog 3 a-sociale gezinnen. De laatste jaren worden er meer huwelijken buiten het dorp gesloten. Vermoedelijk heeft ook de immigratie van vreemden een gunstigen invloed gehad, waardoor de gevolgen van inteelt beperkt zijn gebleven. De familieband is weinig hecht. De mannen, die na de bevrijding bij de bewakingsdienst zijn terecht gekomen, hebben hun vrouwen in verschillende gevallen in den steek gelaten. Het aantal echtscheidingen neemt ook hier toe. In het algemeen zakt het zedelijk peil in verband met de oorlogsomstandigheden onrustbarend. In de bezettingstijd zijn er kinderen van Duitsche soldaten geboren, hoewel er in het dorp geen bezetting lag. Gedwongen huwelijken komen veel voor; jongens laten de

meisjes zelden zitten.”

RESUMÉ

“Mede door de jarenlange afgesloten ligging is het geestelijk peil der Vinkeveensche bevolking beneden normaal. Het productieproces heeft er toe geleid, dat een deel der bevolking (vnl. veen- en tuinarbeiders) een onzeker en schamel bestaan heeft, de uitbuiting van deze lieden door de nieuw opgekomen groep verveners en tuinders uit zich in abnormaal lange werkdagen en (voor den oorlog) zeer lage lonen.

Kinderarbeid is hiervan mede een gevolg met als begeleidend verschijnsel: schoolverzuim en analphabetisme. De verdiensten in het seizoen waren niet toereikend voor het geheele jaar. Schulden werden als normaal beschouwd, waardoor een deel van den middenstand in een zeer zwakke positie verkeerde. Als gevolg van den oorlog zijn de lonen enorm gestegen, zoodat men een en ander heeft kunnen aanzuiveren. Het is echter waarschijnlijk, dat de vooroorlogsche toestanden bij een verminderde vraag naar turf en tuinbouwproducten onveranderd zullen terugkeeren. Een oplossing dient gevonden te worden om den arbeiders een aanvullend inkomen te verschaffen. B.v. in den vorm van industrie. De bestaande betonindustrie is hiervoor niet voldoende; er schijnen minder gunstige toestanden te heerschen. [Elders in het rapport wordt over de ‘minder gewenschte toestanden’ m.b.t. de VOB, de Vinkeveensche Onderlinge Beton Industrie, gemeld: In 1925 werd ter opvang van de werkloosheid een Betonindustrie gesticht, die een dertigtal menschen werk geeft. (Voor de land- en veenarbeiders was de) aanvulling van het inkomen door het werken bij de betonindustrie vaak niet voldoende om de winterperiode te overbruggen. De lonen waren hier zeer laag: werkte men in Amsterdam, waar het bedrijf vele opdrachten had, dan werd toch het belangrijk lagere Vinkeveensche loon uitbetaald. Al zijn de lonen thans verbeterd, de sfeer, waarin gewerkt wordt, schijnt verre van plezierig te zijn. Een grief is thans, dat er b.v. van uitgifte van vacatiebonnen nog niets gekomen is.]

Het gemeentebestuur schijnt niet zeer geporteerd te zijn voor uitbreiding van de industrie. Vermoedelijk werken de tegenstellingen op kerkelijk terrein, als in veel

andere opzichten ook hier remmend. Met de woningtoestanden en de hygiëne is het in zeer vele gevallen treurig gesteld. Het aantal krotwoningen is groot, behalve de arbeiderswoningen zijn er ook boerenhuisjes, die in zeer slechten staat verkeeren. Zoo het ergens nodig is in te grijpen, dan hier in de eerste plaats! Om de vervuiling tegen te gaan is stichting van een badhuis dringend noodzakelijk, eventueel gecombineerd met de inrichting van een gecombineerd wijkgebouw.

De boerenstand is thans over het geheel niet onwettend, mede als gevolg van de omzetting naar de consumptiemelkbedrijven. Opvallend is echter de weinige interesse voor vakonderwijs; het gebruik van kunstmest heeft eerst sedert enkele jaren voor den oorlog wat meer ingang gevonden. De coöperatie is zeer gering ontwikkeld. Het conservatisme, in andere opzichten onbeschrijflijk, was ook op dit terrein zeer groot. Betere voorlichting op het gebied van land- en tuinbouwmethoden is gewenscht. Uitbreiding van landbouwavondonderwijs en de stichting van een landbouwdagschool, b.v. in Mijdrecht, is noodzakelijk! Ook het huishoudonderwijs en het ambachtsonderwijs dienen gestimuleerd te worden. Het cultureele - en gezelligheidsleven is beneden peil. Door de abnormaal lange werkdagen is er van vrijen tijd haast geen sprake. De Zondag wordt op weinig verheffende wijze doorgebracht. Men leest bijna niet, een behoorlijke bibliotheek is bovendien ver te zoeken.

Men vindt het belachelijk, wanneer de kinderen voortgezet onderwijs genieten. Het achtste leerjaar is een paskwil (beledigende spotterij, JR) Ten gevolge van den oorlog is het zedelijkheidspeil diep gezonken. Ontrouw is een veel voorkomend verschijnsel. Van de kerken gaat weinig invloed uit, men bezit geen moraal. Het aantal huwelijken is groot.

Opvallend is het zeer groote aantal N.S.B.-ers, thans gedetineerden, in het bijzonder onder de boeren. In den oorlog hebben velen, zoowel verveeners, boeren, als tuinders zich van een zeer ongunstigen kant doen kennen, waar het de hulp aan hun medemenschen betreft. Vele der hierboven opgesomde misstanden komen niet slechts in Vinkeveen, maar ook in het naburige Wilnis en Mijdrecht voor. Een sociaal werkster

heeft hier, naast vele anderen en vermits zij tot de bevolking, die zeer terughoudend is, weet door te dringen, een onafzienbare taak!"

Het ligt voor de hand dat het rapport weinig waarding zal hebben gekregen in Vinkeveen.

Opmerking van de redactie. In het streekarchief Vecht en Venen bevindt zich een provinciaal rapport getiteld "Rapport betreffende een onderzoek naar de sociaal-geografische structuur van de gemeente Vinkeveen en Waverveen". Het onderzoek, uitgevoerd door de provinciale planologische dienst Utrecht in opdracht van het gemeentebestuur, vond plaats in 1947. Het rapport omvat ten dele het hierboven beschrevene, zij het in wat minder gechargeerde bewoordingen. Het voorwoord in het provinciale rapport vermeldt dat het onderzoek in hoofdzaak werd verricht "door een tijdelijk aan de dienst verbonden Drs. in de sociale geografie, de heer A.I.C. van Munster die ook in hoofdzaak het rapport opstelde. Het voorwoord eindigt met de opmerking dat veel medewerking werd dervonden van gemeenteambtenaren en verschillende ingezetenen van de gemeente."

Vinkeveen samen met Waverveen

Door Joop Frankenhuizen

Deel 1 De samenvoeging

In 1841 wordt wat er van de gemeente Waverveen nog over is bij Vinkeveen gevoegd. Rondom Waverveen heerst het water. De dorpen Waveren, Botshol en Ruige Wilnis bestaan al lang niet meer en Waverveen is een dijk met nog maar een twintigtal huizen. Een arme gemeente wordt bij een andere arme gemeente gevoegd. De druk op de armenzorg neemt toe.

Op 9 april 1841 komt de nieuwe gemeenteraad voor het eerst bijeen. Burgemeester van de nieuwe gemeente is de oudgediende Jan Wesselsz. Sinds 1814 heeft hij als burgemeester van Waverveen de achteruitgang van zijn eens zo rijke gemeente meegemaakt. Nu mag hij het in Vinkeveen proberen. Naast hem zitten de assessoren (wethouders) H. van Os en J. Houweling. De raadsleden zijn de heren J. Deugd, J. Spruit, J. Strubbe en de notaris J.C.

van der Heijden. Deze zal zich later als notaris in Mijdrecht vestigen. De vergadering houdt zich voornamelijk bezig met de verdeling van de polderbesturen en het uitzoeken van wat de vorig jaar overleden burgemeester Adrianus Verdam Azn. heeft achtergelaten.

In 1842 weigeren veel veenbazen in Vinkeveen het zogenaamde armen- of oortjesgeld te betalen. Het gaat om drie penningen voor iedere verveende roede grond die aan de armbesturen wordt afgedragen. (1 oortje = 4 penningen = $\frac{1}{4}$ stuiver en 1 roede is 3,7 meter). De veenlieden zijn er achter gekomen dat dit armengeld gebaseerd is op het octrooi van de Mijdrechtse droogmakerijen uit 1789 en daar willen ze niets mee te maken hebben. De armbesturen zoeken vervolgens steun bij de gemeente en deze zoekt steun bij de provincie om onwillige veenlieden tot betaling te dwingen. De gereformeerde diaconie wijst op de sinds jaren verworpen rechten. Alles tevergeefs. De Vinkeveense en Waverveense armbesturen moeten het na 1842 zonder Oortjesgeld stellen.

Door de samenvoeging en het wegvallen van het oortjesgeld is veel armenzorg op de schouders van de gemeente terecht gekomen en die laat niet na hierin af en toe te snijden. Zo blijkt tijdens de raadsvergadering van 5 januari 1850 dat de gemeente elk jaar fl. 250,- subsidie geeft aan de Roomsche en de Gereformeerde armen. Toen nog assessor H. van Os merkt op dat bij de roomsen en de gereformeerden ontevredenheid is ontstaan omdat die jaarlijks voor de Vinkeveense en de Demmerikse armen "al tamelijken bijdragen moeten doen en op dien wijze mede ook voor die van Waverveen" Hij stelt voor de post van fl. 250,- voor het jaar 1850 en volgende jaren van de begroting te verwijderen. Dit wordt met de stemmen van drie Vinkeveners vóór en twee Waverveners tegen aanvaard. De stemming wordt beïnvloed door twee afwezigen. Burgemeester Wesselsz, die ook armmeester is van de gereformeerde armen, nam niet deel aan de stemming en de katholieke notaris J.C. van der Heijden was afwezig. Omdat men niet kon ontkennen dat er wel degelijk geld voor de armen nodig was werd besloten de provincie om een aanvullende subsidie te vragen. Die gaf echter niet thuis. De gemeente moet het daarna helemaal alleen doen.

Het wapenbord in de Waverveense kerk

Door Piet Koster

In de kerk te Waverveen bevindt zich onder het orgel een wapenbord van de ambachtsheren Oetgens van Waveren Pancras Clifford. Dit bord, dat in het midden van de 19e eeuw werd vervaardigd in opdracht van Pieter Anthony Oetgens van Waveren Pancras Clifford, was vroeger de kuifvormige bekroning boven de herenbank van deze ambachtsheer.

Het is geheel beschilderd in imitatie-marmer en beeldhouwwerk. In het midden bevinden zich de alliantiewapens van Pieter Anthony Oetgens van Waveren Pancras Clifford II (1808-1880) en diens eerste echtgenote Johanna Petronella Mulder (1819-1853) met als schilddragers een griffioen en een aap aan een gouden ketting. Daarboven de wapens van de ouders en grootouders van vaderszijde: Pieter Anthony Oetgens van Waveren Pancras Clifford I (1779-1827), gehuwd met Wilhelmina Maria Musquetier (1777-1823) en Gerbrand Pancras Clifford (1745-1789), gehuwd met Bregitta Suzanna van Dam (1755-1798) ambachtsvrouw van de heerlijkheden Waverveen en Waveren, Bothshol en Ruige Wilnisse.

Heel bijzonder is dat naast het bekende wapen van Waverveen op dit bord ook het wapen voorkomt van de heerlijkheid Waveren, Botshol en Ruige Wilnis. Het is jammer dat door de vernislaag het wapenbord sterk is vergeeld, waardoor de kleurenrijkdom verborgen zit onder een bruingele sluier. Van de op het Wapenbord voorkomende Pieter I is bekend dat hij zich in de praktijk nooit veel met de beide ambachtsheerlijkheden heeft bezig gehouden. Na het overlijden van zijn moeder in 1798 kreeg hij de titel van ambachtsheer en woonde na zijn huwelijk in 1799 met Wilhelmina Maria Musquetier in Waverveen. Dit huwelijk hield echter niet lang stand. Na een scheiding van tafel en bed vertrok hij naar Boxtel waar hij tot zijn dood in 1827 een teruggetrokken leven leidde. Zijn stiefvader, Govert Lups, beheerde de heerlijkheden voor de achtergelaten familie. Na het overlijden van Pieter I werden de ambachtsheerlijkheden verkocht aan Theodorus Hendrikus Abels, die woonde op het buiten Bolestein te Maarssen. Deze Abels liet op Bolestein op de klok in het koepeltje het opschrift aanbengen: Waverveen - Waveren - Botshol en Ruige Wilnis

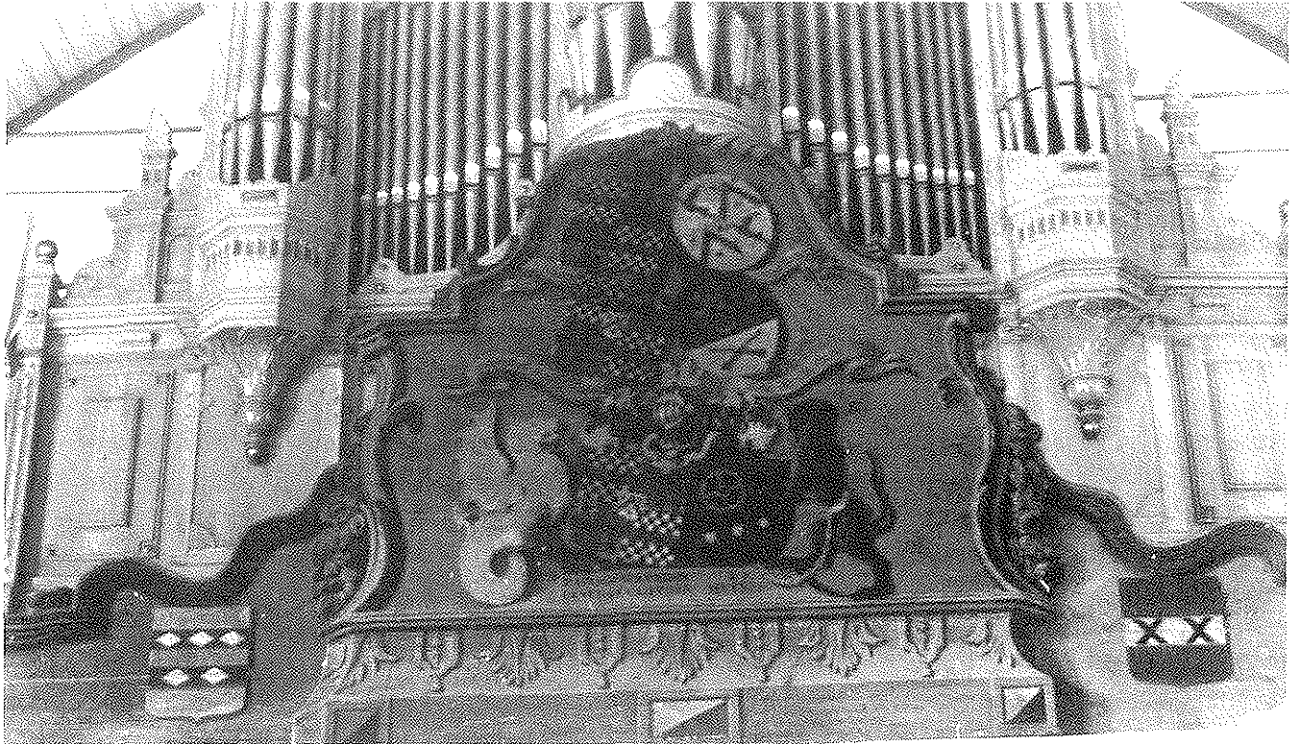
Pieter II heeft tot het overlijden van zijn moeder in 1823 te Waverveen gewoond. In 1826 vertrok hij als scheepsjongen naar Indië. Daar huwde hij in 1833 met Johanna Petronella Mulder. Na een militaire en bestuurlijke loopbaan ging hij zich daar bezig houden met de 'suiker'. Dit bracht een financiële omkeer in zijn leven. Hij was hierdoor in staat na zijn terugkeer omstreeks 1840 de beide heerlijkheden weer terug te kopen van de familie Abels uit Maarssen. Hij ging toen ook weer wonen te Waverveen in het zogenaamde 'Ambachtshuis' dat tegenover de kerk was gelegen. In deze jaren is toen ook zijn wapenbord in de Waverveense Kerk gekomen. Volgens mondelinge overlevering is het wapenbord jarenlang onvindbaar geweest en bevond het zich tussen 1915 en 1939 niet op de vertrouwde plaats in de Waverveense kerk. Tijdens archiefonderzoek kwam een aantal brieven te voorschijn die inzicht geven wat er met dit bord is gebeurd.

AMBACHTSHEER VOLKER

Na het overlijden van Hendrikus Johannes Oetgens van Waveren Pancras Clifford (1835-1895), de zoon van Pieter II, was er in deze familie geen meerderjarige zoon als opvolger beschikbaar. De titel van ambachtsheer is toen verkocht aan de heer A. Volker te Bilthoven. Deze nieuwe Ambachtsheer die evenals zijn voorgangers het predikantstractament jaarlijks ondersteunde, schonk in 1905 bij de komst van ds. J.J. Oujejan aan de Hervormde Gemeente een zilveren avondmaalskan, die nog steeds in gebruik is. Hij paste tevens zijn naam aan als 'Ambachtsheer Volker van Waverveen'. In 1915 heeft hij het wapenbord van de Cliffords met toestemming van de Kerkvoogdij uit de kerk laten halen om er zijn eigen wapen bij te laten schilderen.

NAAR HET BUREAU VAN GENEALOGIE

Toen in 1927 het bord nog steeds niet

Het wapenbord in de kerk van Waverveen foto P. Koster

terug was gekomen heeft de Kerkeraad van Waverveen contact op genomen met haar vroegere predikant ds. J.A.A. Ouwejan te Fijnaart met het verzoek eens na te gaan waar dit Waverveense bezit gebleven was. Op 27 december 1927 schrijft ds. Ouwejan: "Met heel veel moeite ben ik er achter gekomen waar feitelijk dat wapenbord zich thans bevindt. Mijn laatste poging waagde ik door 't Hoofdcommissariaat van politie te Den Haag in de arm te nemen en kwam ik tot de ontdekking dat het wapenbord uit de kerk zich sinds 1915 bevindt te Den Haag, Louise de Colignystraat 152. De heer Volker had het laten bezorgen bij de directeur D.E. van Epen van de N.V. Centraal Bureau van Genealogie en Heraldiek." Daar de heer Van Epe meende dat het bord eigendom was van de ambachtsheer en niet van de kerkvoogdij gebeurde er nadien weer jarenlang niets. Het was weer ds. Ouwejan die op 7 november 1934 naar de Politie in Den Haag schreef dat hier sprake was van verduistering van Kerkelijke eigendommen. Reeds op 29 november 1934 krijgt ds. Ouwejan het volgende antwoord uit Den Haag:

"Dat het bedoelde fragment van de kerkbank in het bezit was van de heer D.E. van Epen. Toen diens nalatenschap na zijn overlijden failliet was verklaard, kwamen alle goederen welke aan het

Centraal bureau van Genealogie en Heraldiek hadden toebehoord, onder beheer van de Vereniging, De Nederlandsche Leeuw. Na onderzoek blijkt het bewuste bord nu onder beheer van de Stichting Nederlandsch Patriciaat, Bleijenburg 5 te Den Haag". Daar er volgens de Politie geen enkel misdrijf is gebleken, geeft men in overweging contact op te nemen met Mevr. H.L. Volker VAN WAVERVEEN geboren Ter Meulen, wonende Overboschlaan 30 te Bilthoven. Indien zij geen aanspraak op het bord maakt kan Waverveen zich wenden tot de Stichting die het thans beheerd met het verzoek om teruggave van het wapenbord aan de Kerkelijke gemeente te Waverveen.

Als secretaris van de Kerkvoogdij van Waverveen schrijft Hendrik Samson op 7 maart 1935 een brief aan Mevr. Volker van WAVERVEEN met de vraag of zij afstand wil doen van haar vermeende recht op het wapenbord, daar men dat van ds. Ouwejan had vernomen. Hij vermeldde daarbij niet dat men in Waverveen wist wie het bord nu beheerde.

Notaris F.M. la Chapelle uit Bilthoven antwoordde op 14 maart 1935 namens zijn schoonmoeder dat: Zij stond er zeer van te kijken dat ds. J.A.A. Ouwejan U heeft kunnen

schrijven: "dat Mevrouw bereid was het Wapenbord weder aan de Kerkelijke gemeente te Waverveen terug te geven". Hij vervolgt verder dat enige jaren geleden Mevr. Volker en ds. Ouwejan een drukke correspondentie hierover hebben gevoerd. Mevr. Volker heeft het Wapenbord nooit gezien of er over horen spreken. Wel heeft mevrouw Volker indertijd alle restaurateurs, kunstschilders en enige antiquaires in De Haag laten vragen of zij het soms onder zich konden hebben doch alle pogingen waren vergeefs. Ook het huis in Bilthoven is toen van boven tot beneden doorzocht. La Chapelle vond dat het nu toch wel wat te ver gaat dat men daarop weer terugkomt en zulks onder absoluut niet te accepteren motieven. Aan ds. Ouwejan zou destijds verzocht zijn nauwkeurig op te geven hoe het wapenbord is weggekomen of weggehaald. Wanneer, hoe is het ingepakt, wie dat heeft gedaan, aan welk adres het eventueel is verzonden en waarom.

Op deze vragen is nooit antwoord gekomen van ds. Ouwejan. Mevrouw Volker zou het bijzonder op prijs stellen indien zij nu positieve antwoorden hierop kon krijgen, aangezien het - nu haar een bereidverklaring tot teruggave in de mond gelegd wordt - te ernstig wordt om deze antwoorden schuldig te blijven. Na verdere contacten van ds. Ouwejan met Notaris La Chapelle, die namens de familie Volker van Waverveen optreedt, blijkt dat men toch tot de conclusie gekomen is dat dit wapenbord in de kerk van Waverveen thuis hoort. Notaris La Chapelle vraagt op 20 februari 1937 dan ook aan het Nederlands Patriciaat in Den Haag of zij het bord nog in hun bezit hebben. Als secretaris van deze Stichting antwoordt Jhr. P. Beelaerts van Blokland op 27 februari 1937 echter dat het hem niet bekend is dat zij hier een wapenbord uit Waverveen hebben.

La Chapelle stuurt kort daarop een brief met een uitgebreid verslag naar Jhr. Beelaerts van Blokland hoe dit Waverveense Wapenbord in Den Haag is gekomen. Door het plotseling overlijden van Beelaerts wordt deze brief echter niet behandeld. Dit is voor La Chapelle de aanleiding om nu een brief te zenden van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht en Wapenkunde. Hij schrijft hierin dat zijn schoonvader als ambachtsheer van Waverveen

dit bord naar Den Haag had gezonden om het op te laten knappen. Door het overlijden van A. Volker van Waverveen is hier nooit werk van gemaakt. Hij schrijft dat hij onlangs het Genootschap heeft bezocht en toen in het archief is geweest en het wapenbord heeft aan laten wijzen. Ook zijn de kerkvoogden uit Waverveen aldaar geweest en hebben gezien dat hun bord daar aanwezig is. Gaarne wil hij dan ook weten welke bezwaren er nu feitelijk bestaan tegen het afgeven van het Wapenbord aan de rechtmatige eigenares Mevr. de Weduwe H.L. Volker van Waverveen te Bilthoven die er volkomen mede accoord gaat dat het Wapenbord terug gaat naar de kerk te Waverveen.

COLLEGE VAN TOEZICHT

Ondanks al deze pogingen kwam het bord nog niet in Waverveen. Om hier toch een opening in te krijgen deed de Kerkvoogdij een beroep op het Provinciale College van Toezicht op Beheer der Kerkelijke Goederen en Fondsen van de Hervormde Gemeente in Utrecht. Dit College wendt zich weer tot het Nederlands Patriciaat en ontvangt als antwoord van 21 november 1938 dat zij in het verleden alle

Interieur Hervormde kerk te Waverveen in 1930
zonder wapenbord boven de Herenbank.
Foto Jan Vulperhorst

eigendommen hebben overgenomen van de heer Van Epen en zijn bureau. Men kan zich niet voorstellen dat een Wapenbord eigendom is van de Kerkvoogdij. Dat zou heel bijzonder zijn, daar in 1795 aan allen, die een wapenbord hadden opgehangen in een kerk gelast werden hun eigendom tot zich te nemen. Zij willen dan ook weten hoe dit in het bezit gekomen is van de kerk te Waverveen.

NA 24 JAAR WEER TERUG

Het is duidelijk dat men ook in Den Haag niet wist dat dit bord pas na 1850 is gemaakt en niet stamde uit de tijd voor de Franse Revolutie. Na verdere bemiddeling van de familie Volker van Waverveen kan het College van Toezicht op 14 januari 1939 melden dat de Vereniging Nederland's Patriciaat bericht heeft het wapenbord aan de Waverveense Kerkvoogdij af te geven. Het kan afgehaald worden te 's Gravenhage, Bleijenburg 5 op bureau-uren. De kosten voor transport en verpakking zijn voor rekening van de Kerkvoogdij, die het bord moet aanvaarden in de toestand, waarin het zich bevindt. Bij de bevestiging van ds. L.Emmerzaal op 1 oktober 1939 ging het wapenbord na 24 jaar weer naar zijn oude plaats in de Waverveense dorpskerk.

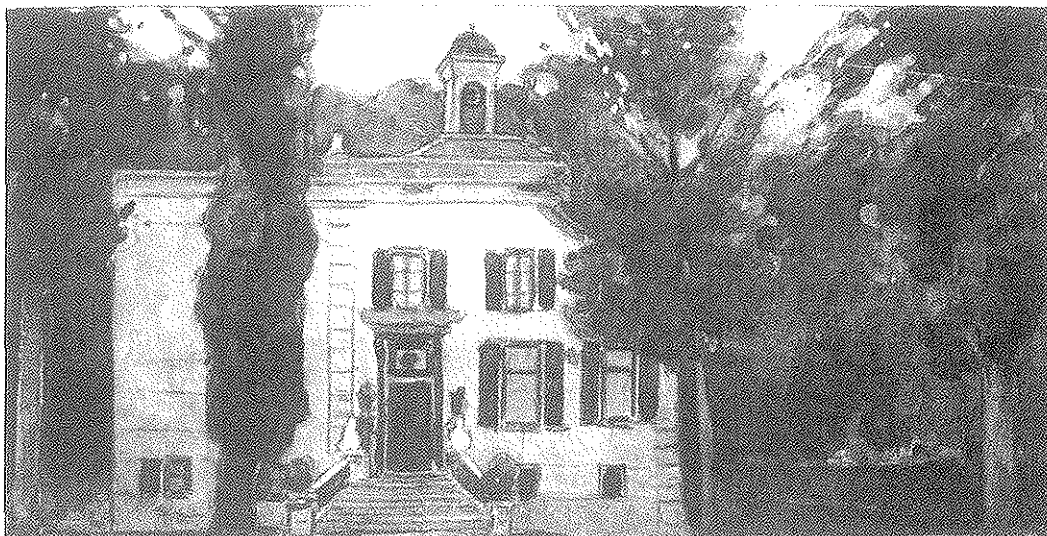
MISSCHIEN NOG EEN GEHEIM

Toch verbergt dit bord misschien nog een geheim. Het bestaat namelijk uit twee delen. Het grootste en achterste deel vertoont de beide wapens van de voormalige ambachtsheerlijkheden. Het voorste deel bevat

de wapens van de Oetgens van Waveren Pancras Clifford. In 1795 schreef namelijk L. van Ollefen in deel III van De Nederlandsche Stads- en Dorpsbeschrijver: "Voor de predikstoel staande ziet men ter linkerzijde een zeer aanzienlijk gestoelte van de Ambachtsheer of de Ambachtsvrouw; boven hetzelfde staat een breed bord, beschilderd met de wapens van de tegenwoordige Ambachtsvrouw Brigitta Susanna Jacoba Lups, geboren van Dam en van haar echtgenoot; beneden deezee op het zelfde veld, zijn de quartieren als een algemeen wapen, die van de Ambachten van Waverveen, Waveren Botsholl, en voorts met ornamenten geschilderd." Zou het kunnen zijn dat haar kleinzoon Pieter Anthony Oetgens van Waveren Pancras Clifford omstreeks 1850 zijn eigen wapen voor dat van zijn voorgelacht heeft laten bevestigen ?

Bronnen:

Oud archief Hervormde gemeente Waverveen;
Stads- en Dorpsbeschrijver L. van Ollefen, 1795;
Jaarboekje Niftarlake 1949;
Geslacht Oetgens van Waveren, Mr. P.C. Bloys van Treslong 1908;
Waverveen door de eeuwen heen, A. Bloed 1987.

Huize Bolestein te Maarssen buitenplaats van T.H. Abels die op de klok in de koepel de beide heerlijkheden Waveren en Waverveen liet vermelden. Tekening L.W.R. Wenckebach 1915

Vinkeveen samen met Waverveen

Deel 2. De jaren vijftig

In 1851 is de nieuwe gemeentewet van kracht geworden. De wet verplicht elke gemeente de belangrijkste gebeurtenissen van het afgelopen jaar te rapporteren.

Over 1851 meldt het gemeenteverslag 2008 inwoners waaronder 102 kiesgerechtigden voor de gemeenteraad. Deze bestaat uit zeven leden. Pieter Burggraaf, Johannes Verder, Gijsbert van Dijk, Anthonie Merks, Hermanus van Os, Thomas Rietveld en Jacob Deugd. Burgemeester Jan Wesselsz. is opgevolgd door Cornelis Farret. Tot wethouder zijn gekozen de oudgediende Hermanus van Os en de nieuweling Th. Rietveld die notaris Van der Heijden is opgevolgd. De gemeente telt drie begraafplaatsen. In Vinkeveen zijn dat een hervormde en een katholieke en in Waverveen een hervormde. Van de laatste is een deel afgezonderd als algemene begraafplaats. Er zijn geen pleinen en straten. De instandhouding van de Heerenweg is bij verhoefslagging door de aanwonenden. Twee keer per jaar wordt daarover schouw gevoerd.

De algemene gezondheidstoestand is gunstig. Er zijn drie kerkgemeenten. De hervormde kerk met leraar en de r.k. kerk met pastoor beiden te Vinkeveen. In Waverveen is een hervormde gemeente met leraar. Er zijn drie openbare scholen met samen vier leerkrachten. Die in het dorp telt 76 jongens en 63 meisjes. Die aan de Veenkade (Groenlandsche kade) resp. 19 en 26 en die in Waverveen 13 en 9. Drieënzestig leerlingen krijgen gratis lageronderwijs. De toestand van het armwezen is ongunstig. Het getal der behoeftigen wordt elk jaar groter door toename van de bevolking en de geringe afvoer van turf veroorzaakt door achtereenvolgende zachte winters, door turf uit de hoge venen en de opkomst van steenkolen. De gemeente telt vijf armbesturen. Het zijn de hervormde armen van Vinkeveen, de roomse armen van Vinkeveen, de roomse armen van Demmerik, de hervormde armen van Waverveen en de buitenarmen van Waverveen. Het aantal permanent bedeeden en verpleegden bedraagt 54 het aantal tijdelijk bedeeden 53. Drie rondzwerfende bedelaars zijn opgepakt en naar

de bedelaarskolonie in Ommerschans (Drenthe) vervoerd. De armbesturen moeten het doen met inkomsten uit vroegere beleggingen, collecten en af en toe een gift van de gemeente.

De gemeente kent twee veldwachters. "Die van Vinkeveen is een knap geschikt persoon, maar die van Waverveen komt op jaren." De ronde daar wordt ondersteund door de marechaussee uit Breukelen. De twee nachtwachten worden bezoldigd door de ingezetenen. Er is geen huis van bewaring en de landbouw stelt niets voor. Onder het vee heerst nog steeds longziekte. Er zijn 51 paarden, 46 stieren, 1896 koeien, 408 schapen, 273 varkens, 3 bokken, 132 geiten en 1175 stuks pluimvee, de eenden meegeteld. De gemeente telt nog 25 bijenkorven. Kaas kost gemiddeld 22 gulden voor 100 nederlandse ponden. Een koe kost gemiddeld 75 gulden. Gedood werden 3 bunzingen, 42 wezels, 1 valk en 9 wouwen. Het vangen van dit in de ogen van boeren schadelijk wild zal zich nog jaren herhalen. Dat per beest 30 cent wordt vergoed zal waarschijnlijk uitnodigend gewerkt hebben.

Al het land in deze polders is voor vervening geschikt, uitgezonderd Demmerik veldzijde die geen concessie heeft. In 1851 zijn door ca. 400 arbeiders ruim 41 duizend vierkante veenstokken verveend. (De veenstok is een nieuw vastgestelde maat in de veenderijen, komt overeen met twee roeden en beslaat ca. 7,5 meter). Een opzichter uit Nieuwersluis houdt toezicht op de jacht en de visserij. Nijverheid kent Vinkeveen niet. Er is een veer- of marktdienst die eenmaal per week naar Amsterdam en Utrecht vaart.

In 1853 blijkt het aantal inwoners gegroeid naar 2094. Er komt een verbod op rijden met voertuigen door honden voortgetrokken en veldwachter Jacob Smit van Waverveen is overleden. "Zijn vroeger ijverige dienst was de laatste tijd gering." In 1854 overlijdt de bekende Waverveense onderwijzer Etienne Depuis. Er was minder werk en de levensmiddelen werden duurder. De armoede stijgt. "Het kan echter niet ontkend worden dat zeer vele huwelijken ondoordacht (en zo dikwijls uit noodzaak) aangegaan de armoede doen toenemen". Aldus (een deel uit) de gemeenteverslagen van de gemeente Vinkeveen en Waverveen over die kommervolle jaren vijftig van de 19^e eeuw.

Mededelingen

Bibliotheek en informatiemap

Er worden door de vereniging allerlei stukken ontvangen waarvan het vrijwel niet mogelijk is deze aan de individuele leden kenbaar te maken. Dit zijn niet alleen tijdschriften van zusterorganisaties maar ook mededelingen van musea over tentoonstellingen, verschijning van boekwerken e.d. In het streekarchief Croonstadlaan 111 te Mijdrecht is een door onze vereniging verzorgde **informatiemap** aanwezig waarin interessante stukken ter lezing beschikbaar zijn voor leden en belangstellenden. De tijdschriften staan in de wandkast en van de verenigingsbibliotheek is een catalogus aanwezig.

Verschenen boeken

In de afgelopen twee jaren zijn inzake de geschiedenis van de Proosdijlanden een vijftal boekwerken verschenen. Ten eerste twee uitgaven van onze eigen Stichting Proosdijer Publicaties en ten tweede een drietal boekwerken door anderen uitgegeven. Het lijkt dienstig om op deze boeken nog eens de aandacht te vestigen.

1. Vinkeveen en de Tweede Wereldoorlog

Opnieuw is een oplage verschenen van het boekwerk van Adriaan Turkenburg 'Vinkeveen en de Tweede Wereldoorlog'. Gezien de grote belangstelling voor deze uitgave heeft het bestuur van de Stichting Proosdijer Publicaties doen besluiten nogmaals 260 exemplaren te laten drukken. Ook dit boek is in de plaatselijke boekhandel weer voorradig. De kosten bedragen f 30,- per exemplaar.

2. Twee parochies verenigd in Driehuis

Dit belangwekkende historische werk is nog steeds voorradig. Bij Bruna en Mondria in Mijdrecht is dit boek verkrijgbaar voor f 42,50. Ook tijdens de verenigingsavond in het gemeentearchief kan dit boek worden verkregen.

3. Van Angstel tot Kromme Mijdrecht

Het door de Stichting Publicaties Oud Utrecht (SPOU) uitgegeven boek "Van Angstel tot Kromme Mijdrecht" is op 19 april j.l. in de Hervormde Kerk te Abcoude gepresenteerd. Het boekwerk, waarin o.a. een zestiental biografieën van bekende en onbekende personen uit de diverse kernen van De Ronde Venen zijn beschreven is in de plaatselijke boekhandel en bij onze vereniging verkrijgbaar voor f 25,-.

Het betreft levensbeschrijvingen over o.a. Piet Koster sr, Gerard Berendsen uit Vinkeveen, Dirk

van Egmond sr. uit Waverveen, Maria van Soest (mevrouw van Wieringen) uit Mijdrecht en Abraham Broere (Ome Bram) uit Wilnis.

4. Archeologische Kroniek provincie Utrecht 1998-1999

De kronieken over de jaren 1988 tot en met 1997 werden door onze vereniging aan de leden gratis aangeboden. De kosten waren echter zo hoog dat het voortzetten van deze service niet meer mogelijk bleek. Voor belangstellenden is het echter wel mogelijk de sinds kort verschenen kroniek over de jaren 1998 en 1999 te verkrijgen voor een prijs van f 5,- per stuk. Er zijn een aantal exemplaren voor verkoop beschikbaar tijdens de verenigingsavond in het streekarchief te Mijdrecht.

5. Wilnis: over Vroeger en Nu

Dit boekwerk, samengesteld door F.A. Groenendijk en H.W. van Soest is verlucht met vele foto's en prenten en geeft een indruk van Wilnis in de voorbije eeuw. Verkrijgbaar bij boekhandel Mondria in Mijdrecht en bij de samenstellers in Wilnis voor f 49,50.

Antiquariaat 'Dat Narrenschip'

Neem eens een kijkje in dit antiquariaat aan de Herenweg nr. 144 te Vinkeveen. Voor historici is er veel te genieten ook ten aanzien van onze eigen omgeving. Het antiquariaat is gespecialiseerd in antieke atlanten en wandkaarten. De toegang is vrij en er bestaat geen koopplicht.

De openingstijden zijn: vrijdag van 11.00 tot 20.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Nieuwe leden (vanaf 1 februari 2001)

Een van **harte welkom** aan de onderstaande negen nieuwe leden van onze vereniging.

G. ten Brummeler	Vinkeveen
P.A.M. van Buul	Mijdrecht
H.P. Doombos	Uithoorn
H. van Dijk	Wilnis
J. Kentrop	Wilnis
A.G.H. Oudshoorn	Mijdrecht
G.B. Redegeld	Vinkeveen
A.A. van der Sluys	Mijdrecht
L.H. van Walraven	Mijdrecht

Opnieuw kunnen wij nieuwe leden verwelkomen. In de komende tijd zullen wij een ledenwerfactie gaan voeren om het ledental nog verder te vergroten en om onze doelstelling, het verder uitdragen van de historie van ons werkgebied, nog meer te verspreiden en beeld te geven.

Midden in de samenleving

Rabobank De Ronde Venen is een bank met een missie ● Als brede coöperatieve financiële dienstverlener helpen wij onze klanten, leden alsmede onze leef- en werkomgeving bij het realiseren van ambities ● Wij doen dit door het creëren van een op wederzijds respect gebaseerde langdurige, duurzame én betekenisvolle relatie ● Dit is onze natuurlijke eigenschap, opdat een ieder zal zeggen: "Rabobank De Ronde Venen is mijn bank"

Rabobank
De Ronde Venen